

Omfattande välfärdsberättelse
för fullmäktigeperioden
2017 - 2020

INNEHÅLL

Inledning	3
Främjande av hälsa och välfärd som kommunens lagstadgade uppgift	3
Välfärd enligt indikatorer och andra data	4
Befolkningsstruktur, ekonomi och livskraft	5
Folkmängd	5
Befolkningsmängd enligt ålder 31.12 2020	6
Språkförhållanden	6
Personer med utländsk härkomst	8
Befolkningens utbildningsstruktur	9
Arbetslöshetsgraden	10
Ginikoefficienten	11
Allmän risk för fattigdom i kommunen	11
Sjuklighetsindex, åldersstandardiserat	12
Förlorade levnadsår	13
Barn, unga i grundskoleåldern och barnfamiljer	13
Barn 0 - 6 år	13
Unga i grundskoleålder	14
Nöjda med livet och intresse för skolan	15
Fritidsintressen minst en gång per vecka	17
Medelmåttligt eller dåligt hälsotillstånd, % av eleverna	18
Mobbats i skolan, % av eleverna i åk 4-5 och åk 8-9	18
Använder tobaksprodukt dagligen, % av eleverna i årskurs 8 och 9	19
Nykterhet, % av eleverna i årskurs 8 och 9	20
Provat på olagliga droger minst en gång, % av eleverna i årskurs 8 och 9	20
Äter inte skollunch dagligen, % av eleverna i årskurs 8 och 9	21
Barnfamiljer	22
Risk för fattigdom bland barn	23
Trångbodda hushåll	23
0 - 17-åringar inom barnsskyddets öppenvård	24
0-17-åringar som placerats utanför hemmet, % av alla i samma ålder	25
Unga och unga vuxna	25
Nöjda med livet för närvarande, % av eleverna i åk 1-2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter	25
Tycker om att studera, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter	26
Fritidsintressen minst en gång i veckan, % av eleverna i årskurs 1-2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter	27
Medelmåttligt eller dåligt hälsotillstånd, % av eleverna i årskurs 1-2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter	27
Mobbats i skolan,% av eleverna i årskurs 1-2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter	28
Röker dagligen, % av eleverna i årskurserna 1-2 i gymnasiet och yrkesläroanstalt	29
Nykterhet, % av eleverna i årskurs 1-2 i gymnasiet och yrkesläroanstalt	30

Äter inte skollunch, % av eleverna i årskurs 1-2 i gymnasiet och yrkesläroanstalt	30
Andelen 17 - 24-åringar utanför utbildningssystemet	31
Arbetslösa ungdomar, % av arbetskraften i åldrarna 18-24 år	31
Personer som riskerar att marginaliseras i åldern 18-24, % av jämnåriga	32
Personer i arbetsför ålder	32
Sysselsatta, % av befolkningen	32
Arbetslösa, % av arbetskraften	33
Långtidsarbetslösa, % av de arbetslösa	33
Svårssysselsatta (strukturell arbetslöshet), % av 15-64-åringarna	34
25 - 64-åriga långvariga mottagare av utkomststöd, % av befolkningen i samma ålder	34
Öppenvårdsbesök hos läkare inom primärvården totalt / 1 000 invånare	35
Äldre personer	35
Antalet äldre personer som fyll 65 år, % av befolkningen	35
Ensamboende i åldrarna 65 och 65+ samt 75 och 75+	36
Personer i åldrarna 65 år och över som fått full folkpension, % av befolkningen i samma	37
Personer i åldrarna 65 år och äldre med rätt till specialersättningsgilla läkemedel, % av befolkningen i samma ålder	38
Antalet vård dygn i åldrarna 75 och 75+ inom specialiserad somatisk vård	38
Läkarbesök i åldrarna 65 och 65 + inom primärvårdens öppenvård/1000 invånare	39
Personer i åldrarna 65 och 65 +, som får hemvårdshjälp, stödtjänster eller närståendevård	39
Alla åldersgrupper	40
Välfärds situationen i Jakobstad enligt välfärdsmätare (TEAvisari)	40
Verksamhet som gynnar välfärden	42
Utvärdering av prioriteringar, mål och åtgärder 2017 - 2020	44
Invånarna i fokus i all stadens verksamhet	45
Förändringar i verksamhetsmiljön 2017 - 2020 utgående från målsättningar i stadens strategi 2017 - 2025	46
Slutsatser och åtgärdsförslag	51
Välfärden bland barn och barnfamiljer samt bland ungdomar	52
Välfärden bland vuxna och äldre	55
Stadens fortsatta välfärdsarbete	56

Inledning

Främjande av hälsa och välfärd som kommunens lagstadgade uppgift

Att främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa är enligt kommunallagen (41072015, 1 §) en av kommunens viktigaste uppgifter. Ansvaret för uppgiften kommer fortsättningsvis att ligga hos kommunerna i samband med social- och hälsovårdsreformen. Främjandet av välfärden ska synas också i kommun strategin (kommunallagen 410/2015, 37 §).

Välfärdsmålen ska bygga på en bedömning av nuläget och kommande förändringar i omgivningen. Att mål sätts upp förutsätter att invånarnas hälsa och välfärd samt faktorer som inverkar på dem följs upp enligt befolkningsgrupp. Det skall även finnas uppföljningsinformation om de åtgärder som har vidtagits inom kommunens service för att försöka svara mot kommuninvånarnas behov av välfärd. Enlig hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010, 12 §) ska både välfärdstillståndet och de genomförda åtgärderna rapporteras till kommunfullmäktige varje år. Dessutom skall en mera omfattande välfärdsberättelse tas fram en gång per fullmäktigeperiod.

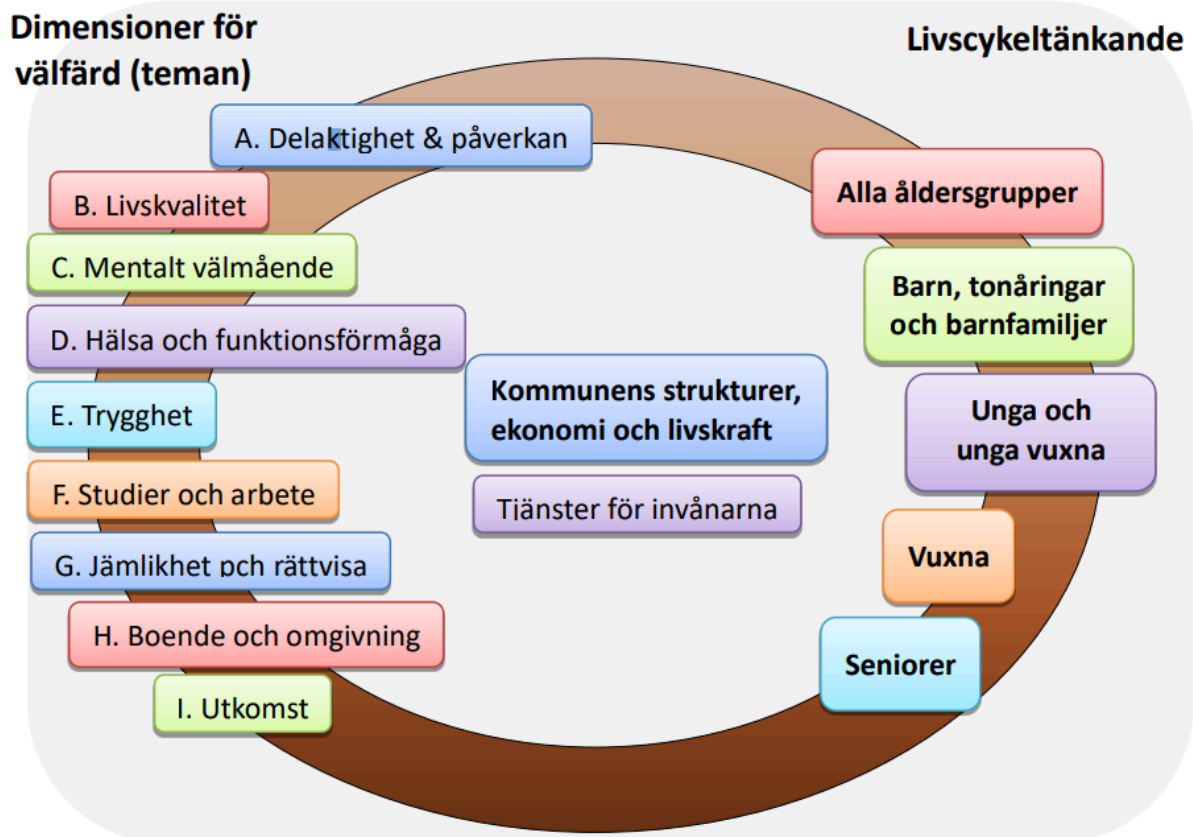
Som en del i arbetet med utformandet av denna välfärdsberättelse för 2017-2020 inleds en reform av sättet att genomföra välfärdsrapporteringen. Syftet med reformen är att stärka kopplingen mellan främjandet av välfärden och kommunens strategiska planering och beslutsfattande samt att bättre än tidigare göra välfärdsinformationen tillgänglig för kommuninvånare, beslutsfattare, tjänstemän och samarbetspartners. Genom reformen försöker man även förtydliga den helhet som olika lagstadgade program utgör och i mån av möjlighet binda ihop programmen.

Figur: Välfärdsberättelsen som en del av välfärdspolitiken

1. Välfärd enligt indikatorer och andra data

Välfärden i Jakobstad granskas enligt *Institutet för hälsa och välfärds* dimensioner för välfärd. Statistik om samtliga välfärdsteman finns inte att tillgå och därför ligger fokus vid en beskrivning av välfärd enligt livscykelmodellen.

Figur: Dimensioner för välfärd, tillämpad från källan Institutet för hälsa och välfärd

Institutet för hälsa och välfärd har berett ett förslag till innehållet i den omfattande välfärdsberättelsen för att undvika variation i strukturen och innehållet i olika kommuners välfärdsberättelser. Uppgifterna specificeras enligt sektor och åldersgrupp och uppgår till totalt 67 indikatorer. Listorna är avsedda till stöd för kommunernas och regionernas arbete, men de är inte förpliktigande. Lämpliga indikatorer hjälper kommunerna och regionerna att styra sina resurser och följa upp effekterna av verksamheten.

I Jakobstads välfärdsberättelse 2017 - 2020 har indikatorerna begränsats för att informationsmängden skulle gå att hantera. Vid granskning av indikatorerna för Jakobstad granskas fenomenen även i jämförelse med situationen i Österbotten och i landet som

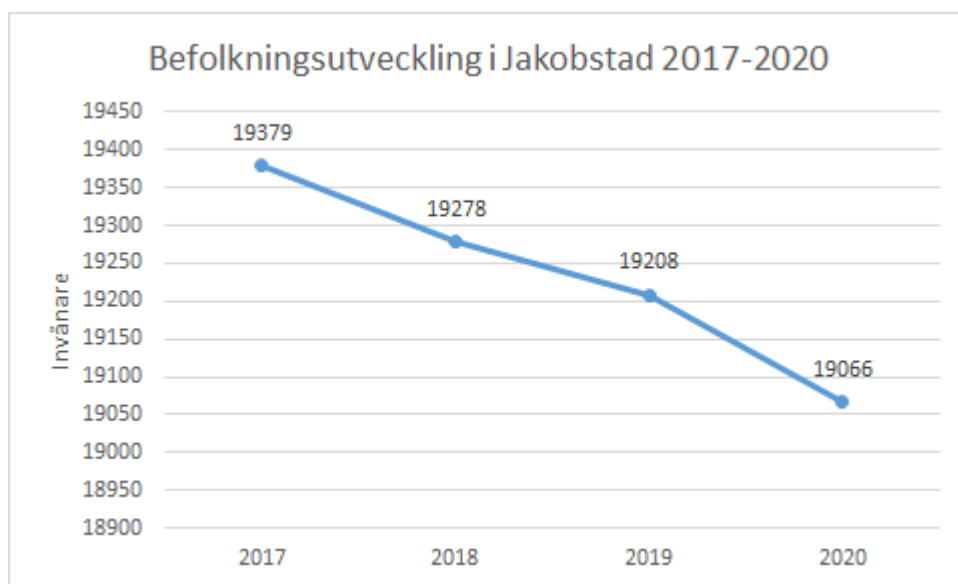
helhet. Uppgifter om olika åldersgrupper finns tillgängliga i varierande grad. Barn och unga följs upp i stor utsträckning och omfattning jämfört med andra åldersgrupper.

Som källa för varje indikator har tjänsten Sotkanet.fi använts om inget annat nämns. Institutet för hälsa och välfärd har relaterat uppgifterna till befolkningen på basis av uppgifterna i Statistikcentralens befolkningsstatistik.

Befolkningsstruktur, ekonomi och livskraft

Folkmängd

Den sista december 2020 bodde 19 066 personer i Jakobstad. Under samma tidpunkt var folkmängden i Österbotten 175 816, medan siffran för hela landet var dryga 5,53 miljoner. Mellan åren 2017 - 2020 minskade Jakobstads befolkning med 313 personer, Österbotten med 456 personer. Hela landet hade en befolkningsökning på 20 663 invånare.

	2017	2018	2019	2020	- +
Jakobstad	19 379	19 278	19 208	19 066	- 313
Österbotten	176 272	176 193	175 923	175 816	- 456
Hela landet	5 513 130	5 517 919	5 525 292	5 533 793	20 663

Befolkningsmängd enligt ålder 31.12 2020

Nästan hälften av alla som bodde i Jakobstad år 2020 var mellan 25 och 64 år gamla.

År 2020 hörde 47,5 % av hela befolkningen till denna åldersgrupp och 58,2 % av befolkning i staden hörde till åldersgruppen 15 - 64 år. Andelen barn och unga i åldern 0 - 14 år (15,5 %) är den näst största åldersgruppen i Jakobstad. Under åren 2017 - 2020 minskade åldersgruppen något i kommunen och andelen är under genomsnittet i Österbotten (17 %) men rätt lika i landet (15,6 %) som helhet. I våra grannkommuner Larsmo (29,4 %), Pedersöre (23,6 %) och Nykarleby (18,4 %) var andelen barn i åldern 0 - 14 år större än i Österbotten och i landet som helhet. Andelen av befolkningen som var 65-74 år i Jakobstad har under perioden 2017-2020 legat på jämn nivå.

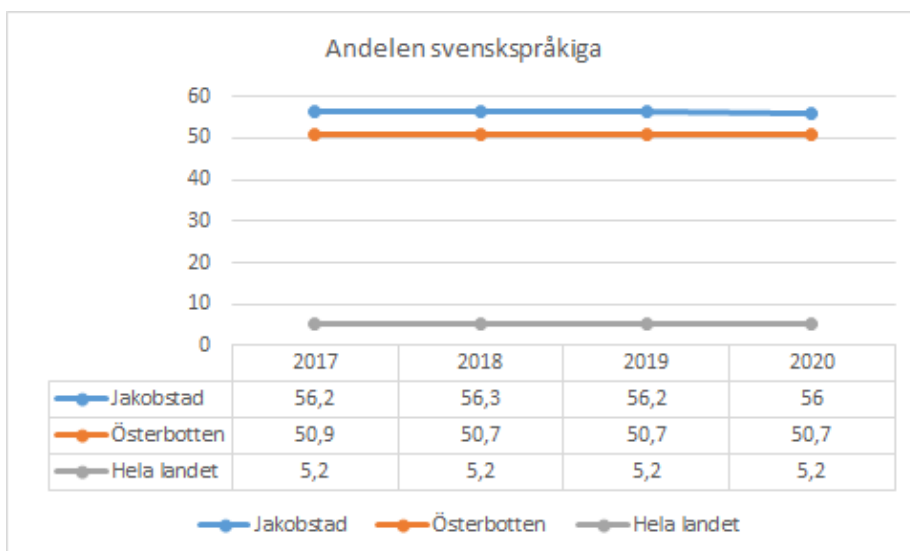
Åldersgrupp, % av befolkningen	Jakobstad	Österbotten	Hela landet
0-6-åringar	6,5	7,3	6,6
7-15-åringar	10,1	10,8	10,1
16-24-åringar	9,6	10,6	9,9
25-64-åringar	47,5	47,8	50,8
65-74-åringar	13,4	12,5	12,8
75-84-åringar	9,3	7,5	7,1
85 år och över	3,7	3,4	2,8
demografisk försörjningskvot	71,8	67,8	61,9

Den demografiska försörjningskvoten visar hur många personer 0-14 år och 65 år och äldre som det finns per 100 personer i arbetsför ålder 15-64 år. Ju större antal barn och/eller pensionärer, desto högre är försörjningskvoten.

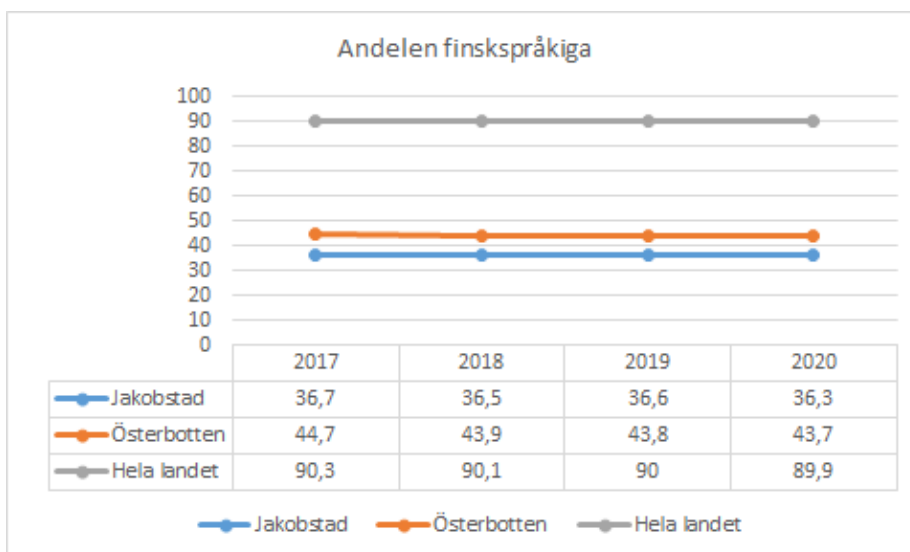
År 2020 var försörjningskvoten i Jakobstad 71,8 vilket innebär att 100 personer i arbetsför ålder försörjer 71,8 personer. År 2017 var försörjningskvoten 69,6, vilket innebär att kvoten ökat. Utvecklingen har även gått åt samma håll i både Österbotten och landet som helhet.

Språkförhållanden

År 2020 var 56 % av befolkningen i Jakobstad svenskspråkiga. Andelen svenskspråkiga i Jakobstad har minskat med 0,2 % från 2017 samma minskning har skett i Österbotten medan de svenskspråkigas andel i hela Finland under samma tidsperiod hållits på 5,2 % av landets befolkningen.

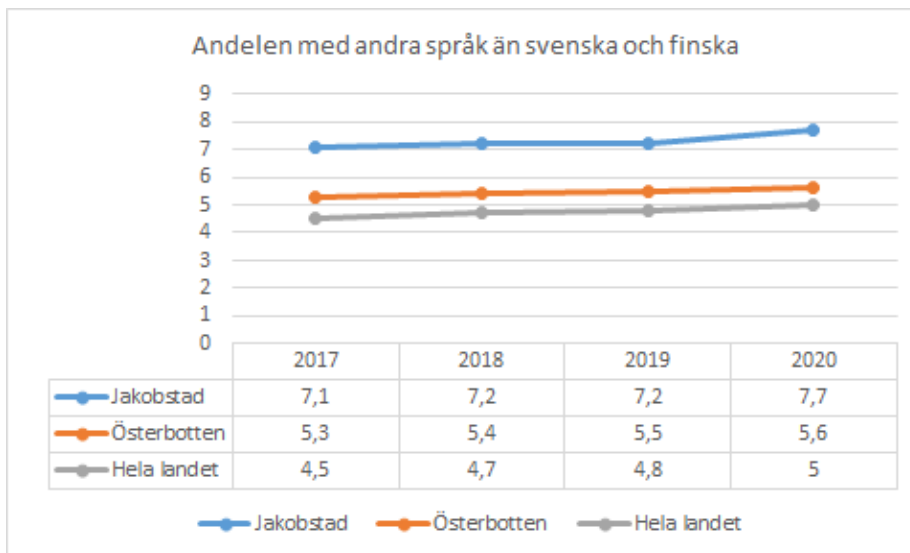

År 2020 utgjorde andelen finskspråkiga 36,3 % av hela Jakobstads befolkning. Andelen finskspråkiga i Jakobstad har minskat från år 2017 - 2020 med 0,4 %. Samma minskning har skett i landet som helhet under tidsperioden. I Österbotten har de finskspråkigas andel under samma tidsperiod minskat med 1 %.

Andelen invånare med främmande språk har ökat under de senaste åren med 0,6 % i Jakobstad. Motsvarande siffra för ökning i Österbotten är 0,3 % och för hela landet 0,5 %. År 2020 utgjorde andelen invånare med annat språk än finska eller svenska som modersmål 7,7 % av stadens befolkning. Motsvarande %-andel av befolkning var för Österbottens del 5,6 % och för hela landet 5 %.

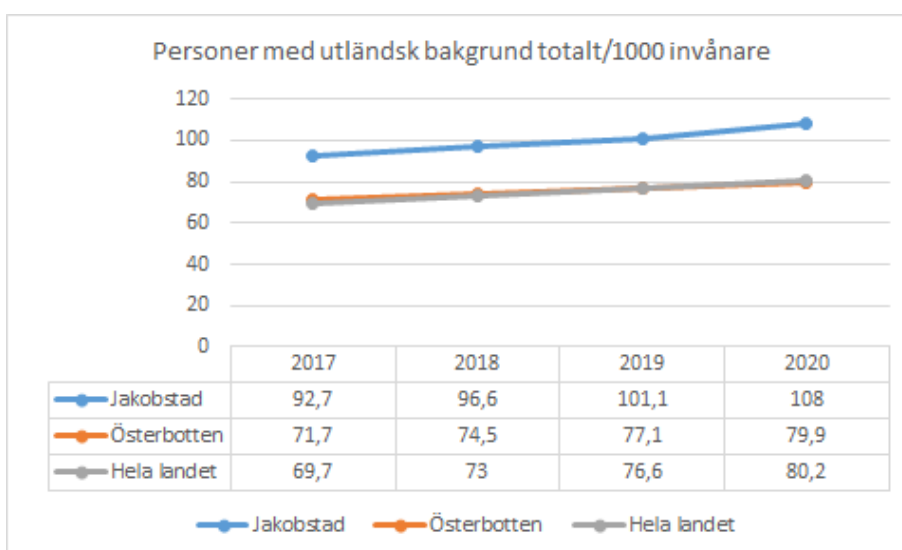

Personer med utländsk härkomst

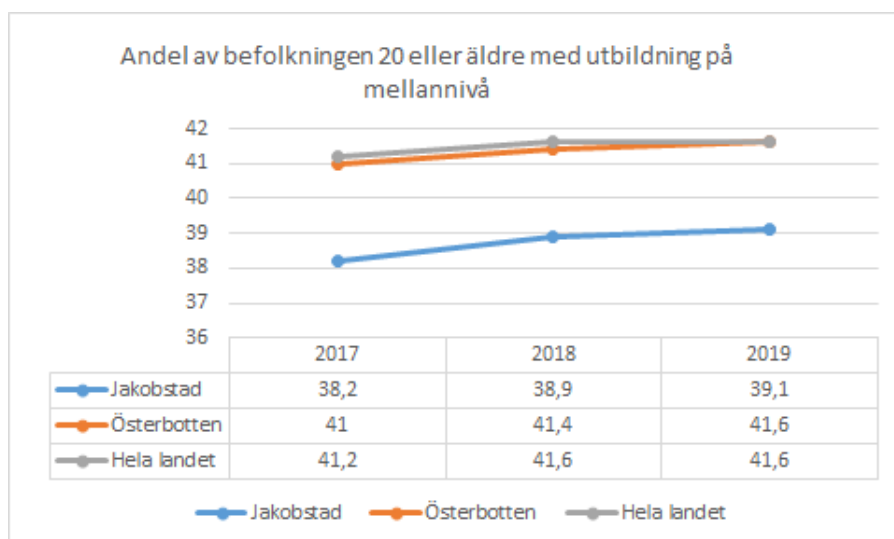
År 2020 var antalet med utländsk härkomst i Jakobstad 108 per 1 000 invånare. I Österbotten och i landet som helhet var antalet personer med utländsk härkomst per 1 000 invånare betydligt lägre än i Jakobstad, i Österbotten 79,9 per 1000 invånare och i hela landet 80,2 per 1000 invånare.

År 2017 var antalet i Jakobstad 92,7 per 000 invånare, vilket innebär att antalet ökat med 15,3 per 000 invånare på fyra år. Motsvarande siffror under samma tidsperiod för hela landet var 10,5 per 000 invånare och för Österbotten var 8.2 per 1 000 invånare.

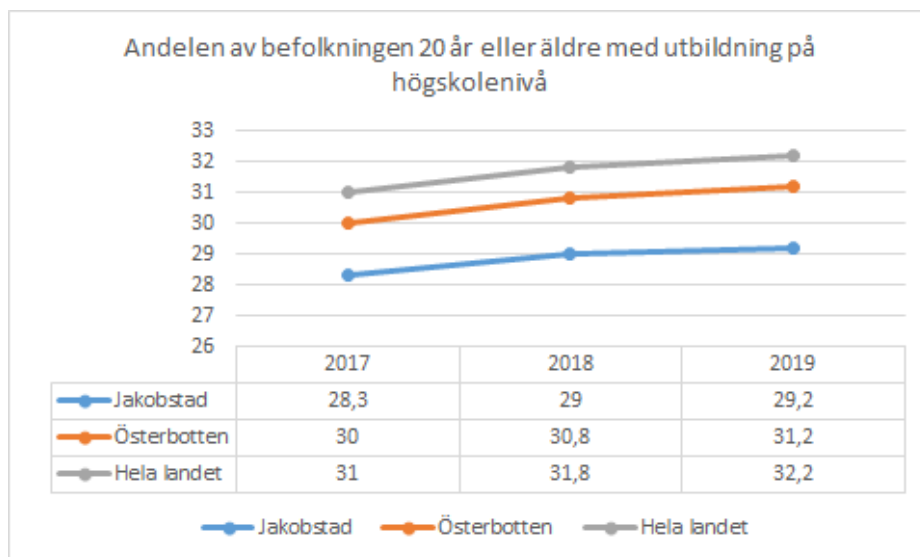

Befolkningens utbildningsstruktur

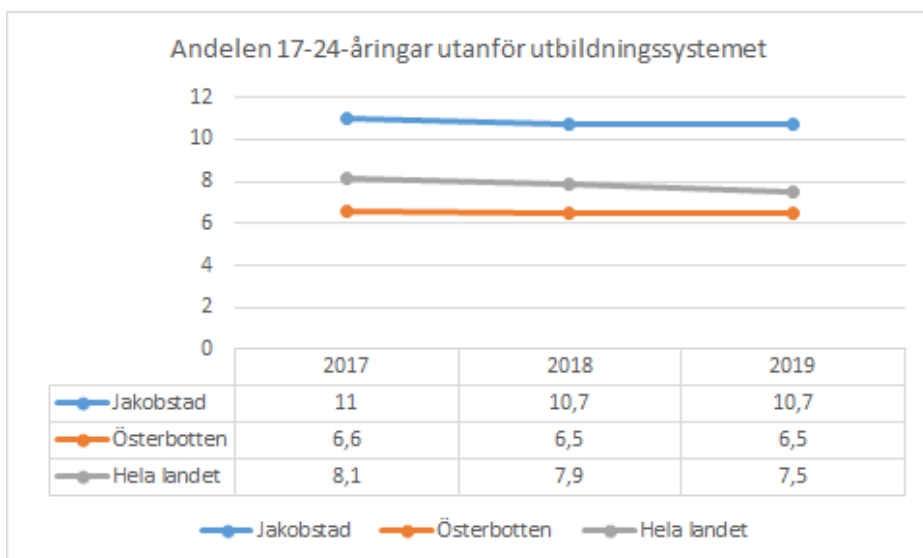
År 2019 hade 39,1 % av befolkningen i Jakobstad över 20 år en utbildning på mellannivå. I Österbotten var andelen lite högre, liksom i landet som helhet. Andelen i Jakobstad har ökat med 0,9 % under treårsperioden 2017 - 19.

Andelen av befolkningen över 20 år med en utbildning på högskolenivå i Jakobstad var år 2019 29,2 %, medan den i Österbotten låg på 31,2 % och i landet som helhet på 32,2 %.

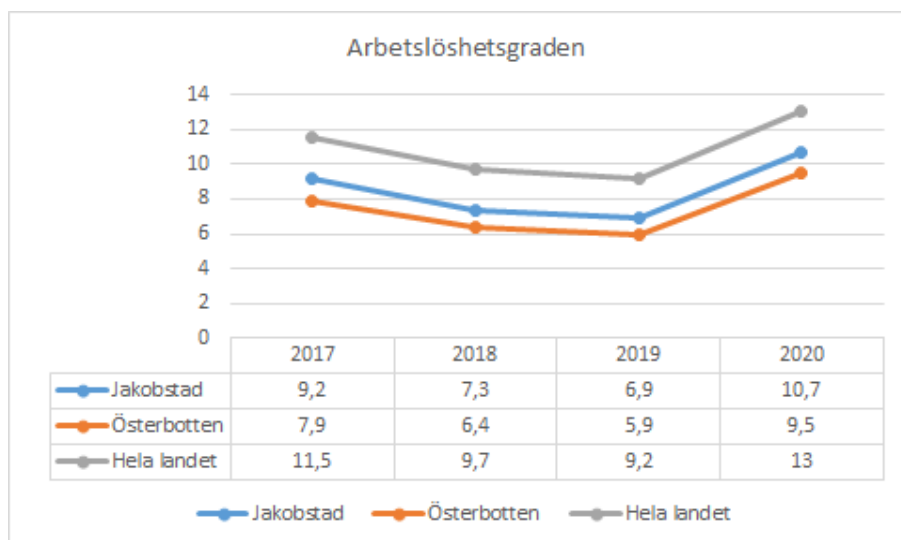
Andelen 17- 24-åringar utanför utbildningssystemet minskade något under treårsperioden 2017 - 19 men var fortsättningsvis betydligt högre i Jakobstad 10,7 % än i Österbotten 6,5 % och i hela landet 7,5 %.

Arbetslöshetsgraden

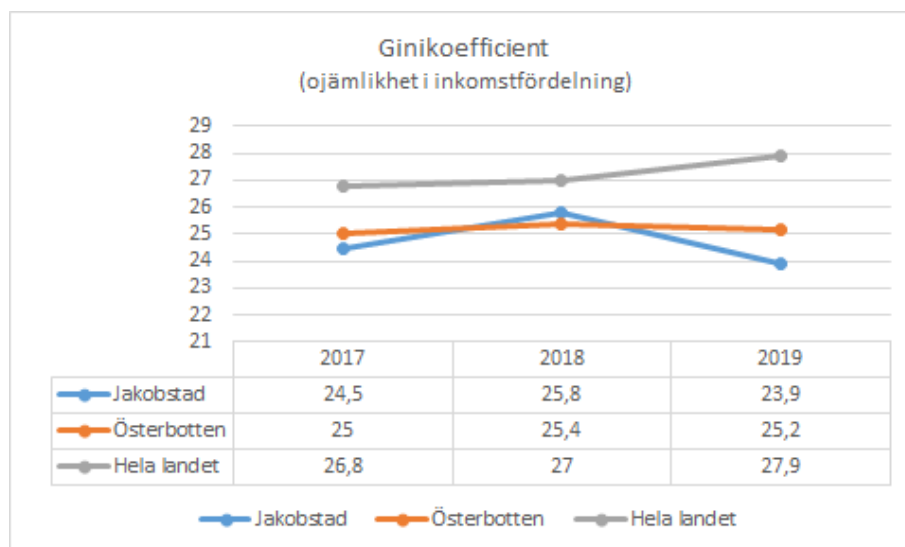
I Jakobstad var arbetslöshetsgraden år 2020 i medeltal 10,7 %. I Österbotten var arbetslöshetsgraden under samma år 9,5 % och i landet som helhet 13 %.

En märkbar ökning av arbetslösheten skedde under året 2020. Under de tre åren innan hade arbetslöshetsgraden för varje år minskat. Samma utveckling och svängning av arbetslöshetsgraden kan ses i Österbotten och landet som helhet under tidsperioden 2017 - 2020. År 2019 var arbetslöshetsgraden i Jakobstad 6,9 %, Österbotten 5,9 % och i hela landet 9,2 %. Spår av Corona pandemin kan antagligen skönjas i att arbetslöshetsgraden under 2020 ökade i landet. Arbetslöshetsgraden i Jakobstad år 2020 var lägre än i landet som helhet men högre än i Österbotten.

Ginikoefficienten

Ginikoefficient är en ekonomisk måttenhet på ojämlikhet, visar t.ex. på inkomstfördelning hos en befolkning. Ginikoefficienten presenteras här som ett värde mellan noll (0) och hundra (100). Noll innebär total jämlikhet mellan invånarna medan hundra innebär total ojämlikhet gällande inkomster. Således ju lägre ginikoefficient för inkomster, desto mer jämlikt fördelas löner, vinster, bidrag, och andra ersättningar hos en befolkning.

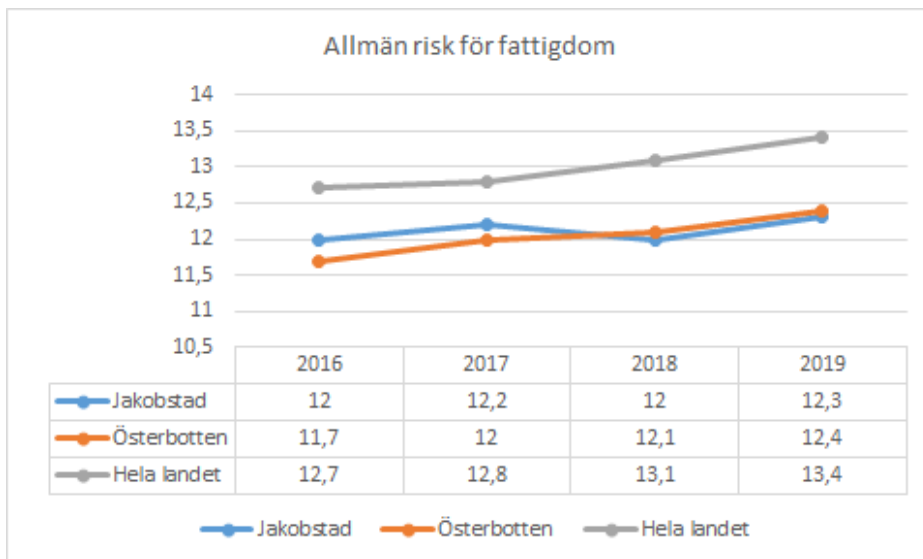

År 2019 var ginikoefficienten i Jakobstad 23,9 vilket är lägre än i Österbotten 25,2 och i hela landet 27,9 under samma år. Ginikoefficienten i Jakobstad har under perioden 2017 - 2019 varierat, gått upp och sen ner till nivån för 2019, som är den lägsta för treårsperioden. Sysselsättning och arbetslöshet är de mest centrala faktorer som inverkar på inkomstskillnaderna.

Allmän risk för fattigdom i kommunen

Indikatorn visar den procentuella andelen personer som bor i hushåll med låga inkomster av alla personer som bor i området. Gränsen för låg inkomst är 60 procent av de finländska hushållens disponibla ekvivalenta medianinkomst (enligt den förnyade OECD-skalan) respektive år.

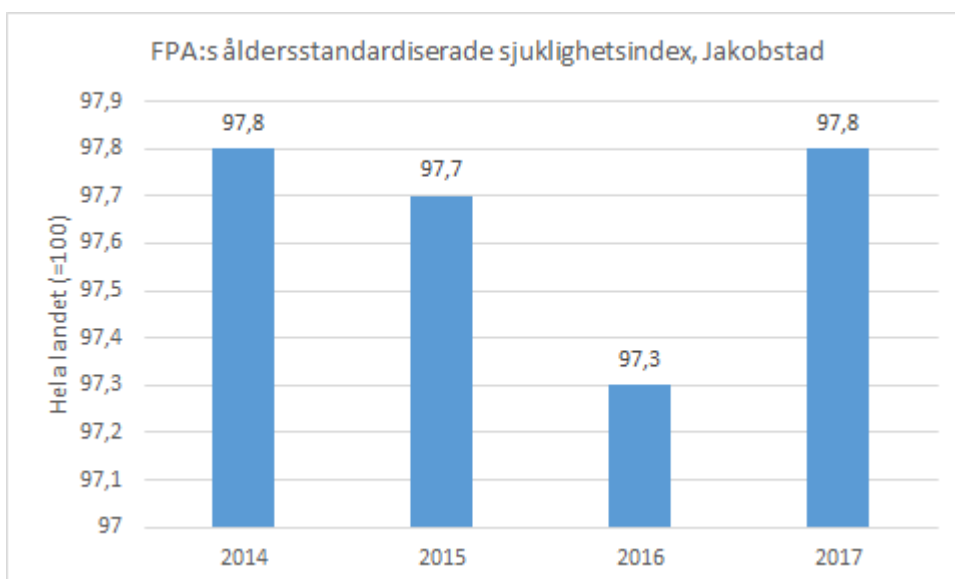
År 2019 var andelen personer som bor i hushåll med låga inkomster 12,3 % i Jakobstad. I Österbotten och i hela landet var andelen 12,4 % respektive 13,4 %.

Sjuklighetsindex, åldersstandardiserat

Genom ett index som beräknats för varje finländsk kommun visar indikatorn hur frisk eller sjuk befolkningen är i förhållande till genomsnittet i hela landet (= 100). Siffran är åldersstandardiserad.

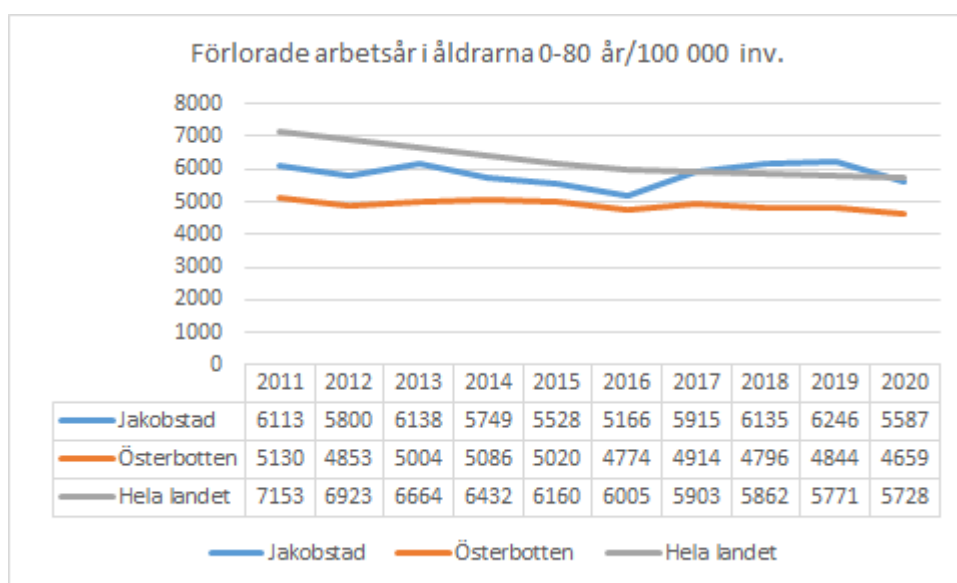
FPA:s åldersstandardiserade sjuklighetsindex bygger på tre statistik variabler: dödlighet, andelen personer som fått invalidpension av alla personer i arbetsför ålder (16-64-åringar) och andelen personer som har rätt till ersättning för läkemedel och näringspreparat av hela befolkningen.

År 2017 var FPA:s sjuklighetsindex i Jakobstad 97,8, vilket är samma nivå som tre år tidigare 2014. Medan år 2015 något lägre 97,7 och år 2016 hade Jakobstad enligt FPA ett sjuklighetsindex på 97,3. Några siffror för Österbotten finns inte.

Förlorade levnadsår

Indikatorn anger antalet förlorade levnadsår i befolkningen per 100 000 invånare på grund av dödsfall som inträffat före 80 års ålder. Valet av den övre åldersgränsen bygger på att finländarnas förväntade livslängd är cirka 80 år. Dödligheten anses vara en av de mest tillförlitliga indikatorerna på befolkningens hälsotillstånd.

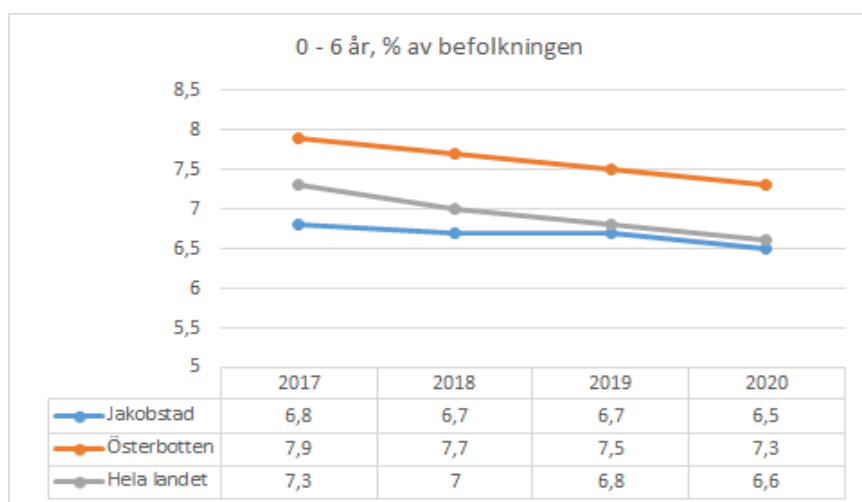
I Jakobstad låg antal förlorade levnadsår på 5587 per 100 000 invånare år 2020. Under samma år låg antalet på 4 659 i Österbotten, medan det i hela landet uppgick till 5728.

Förlorade levnadsår var alltså färre i Jakobstad än i landet som helhet men fler än i Österbotten år 2020. För Jakobstads del visar indikatorn en större variation i förlorade arbetsår mellan åren 2011-2020 än i Österbotten och i hela landet.

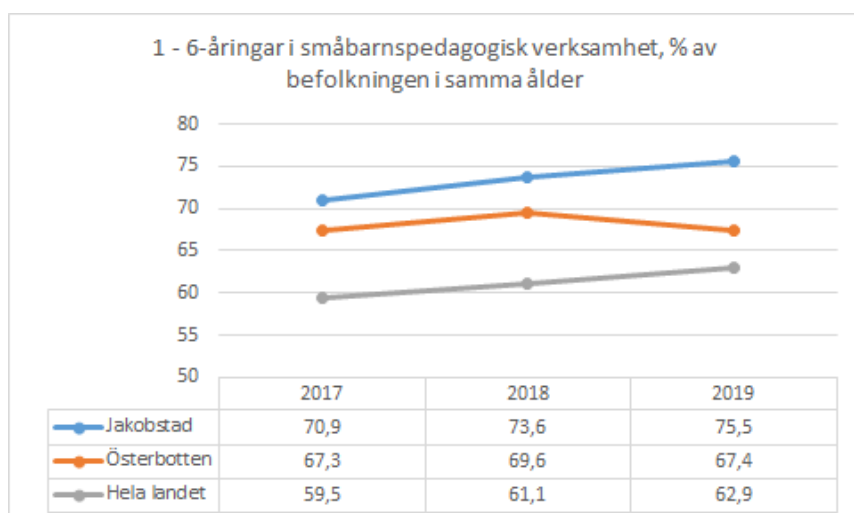
Barn, unga i grundskoleåldern och barnfamiljer

Barn 0 - 6 år

År 2020 var 6,5 % av den fasta bosatta befolkning i Jakobstad i åldern 0-6 år. Under samma år var andelen för Österbotten 7,3 % och i hela landet 6,6%. Andelen barn i ålder 0-6 år har under en period på sex år (2015-2020) i Jakobstad minskat med 0,4 %, medan minskningen i Österbotten och i landet som helhet varit 1 %.

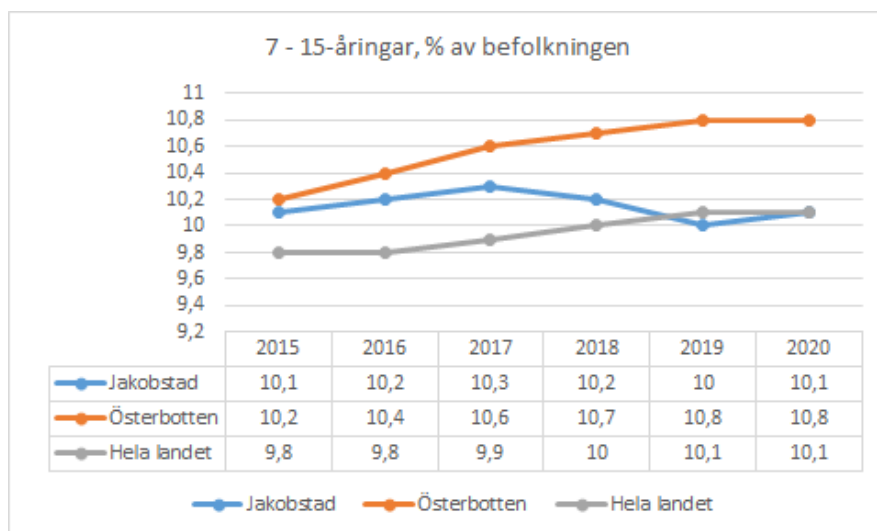

I Jakobstad år 2019 deltog 75,5 % av det totala antalet barn i åldersgruppen 1 - 6 år i kommunalt finansierat småbarnspedagogisk verksamhet. Motsvarande andel i Österbotten var 67,4 % och i landet som helhet 62,9 %.

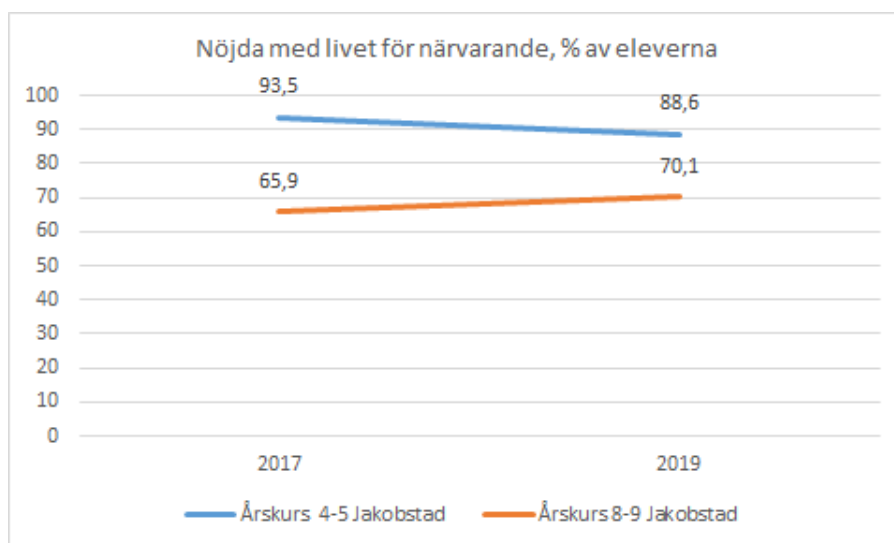
Unga i grundskoleålder

Andelen barn i ålder 7 - 15 år av befolkningen i Jakobstad har varierat något under de sex senaste åren. Men landar på 10.1 % samma nivå år 2020 som år 2015 och på samma nivå som i landet som helhet. I Österbotten och i landet som helhet har kurvan pekat svagt uppåt.

Nöjda med livet och intresse för skolan

I Jakobstad år 2019 var eleverna i årskurserna 4 och 5 mera nöjda med livet än eleverna i årskurserna 8 och 9. Likadant var det i Österbotten och i landet som helhet.

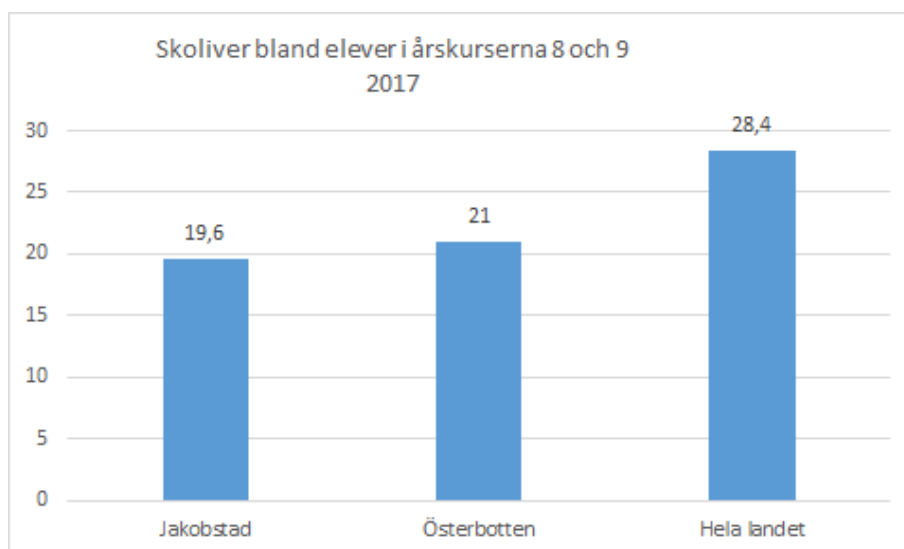
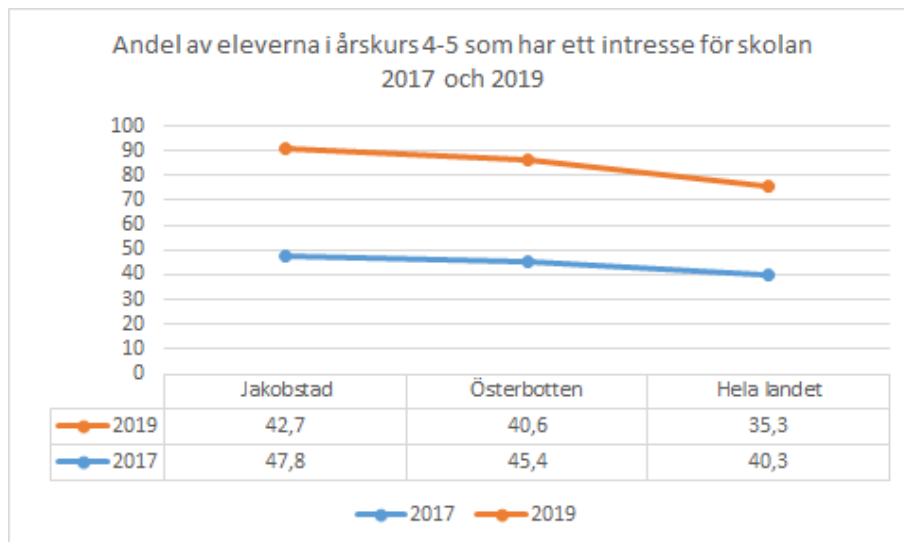
Enligt skolhälsoenkäten våren 2019 var 88,6 % av eleverna i årskurserna 4 och 5 i Jakobstad nöjda med livet, medan motsvarande siffra från år 2017 var 93,3 %. Det innebär att 4,9 % färre elever i dessa årskurser var nöjda med livet år 2019 än jämfört med 2017.

År 2017 var andelen elever nöjda med livet 65,9 % i årskurserna 8 och 9 medan år 2019 uppgav 70,1 % att de var nöjda med livet. En ökning med 4,2 %.

Under perioden 2017 till 2019 minskade andelen elever i årskurs 4 och 5 som hade ett intresse för skolan med 5,1 %. År 2017 var andelen 47,8 % medan den år 2019 uppgick till

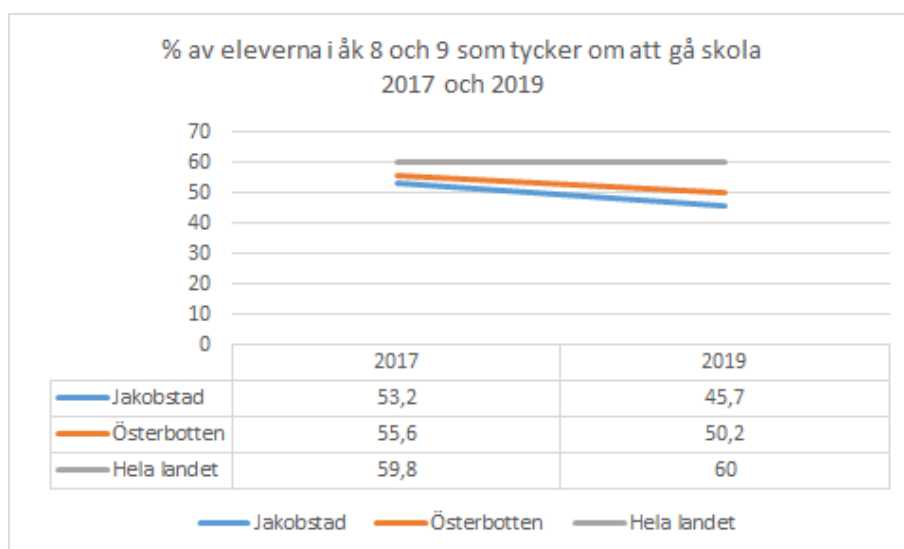
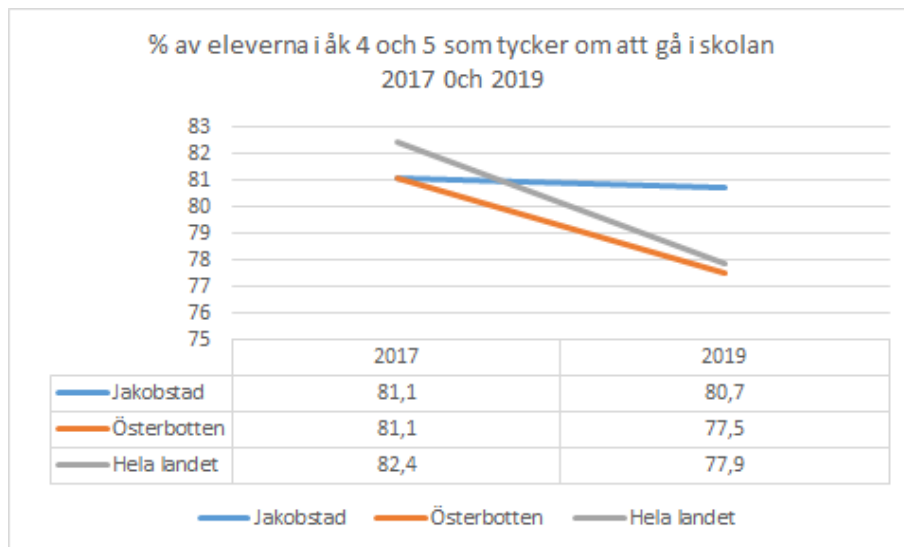
42,7 %. Även i Österbotten och i landet som helhet har elevernas intresse för skolan minskat med ca 5 %.

Det finns ingen statistik från år 2019 som visar andelen elever i årskurserna 8 och 9 som har ett intresse för skolan. Indikatorn som framgår av statistik från år 2017 visar procentandelen elever i årskurserna 8 och 9 i grundskolan som svarat på frågan om de upplever skoliver. År 2017 uppger 19,6 % av eleverna i årskurserna 8 och 9 i Jakobstad att de upplever skoliver medan motsvarande siffra i var Österbotten var 21 % och i landet som helhet 28,4 %.

I årskurserna 4 och 5 år 2019 hade 80,7 % svarat att det tycker ganska mycket eller mycket om att gå i skolan, medan motsvarande siffra för elever i årskurserna 8 och 9 var 45,7 %. En märkbar skillnad mellan åldersgrupperna i Jakobstad. I Österbotten var motsvarande andelar 77,5 % år 2019 för elever i årskurserna 4 och 5 och 50,2 % för elever i årskurserna

8 och 9. I landet som helhet under samma år 77,9 % för elever i årskurserna 4 och 5 och 60 % för elever i årskurserna 8 och 9.

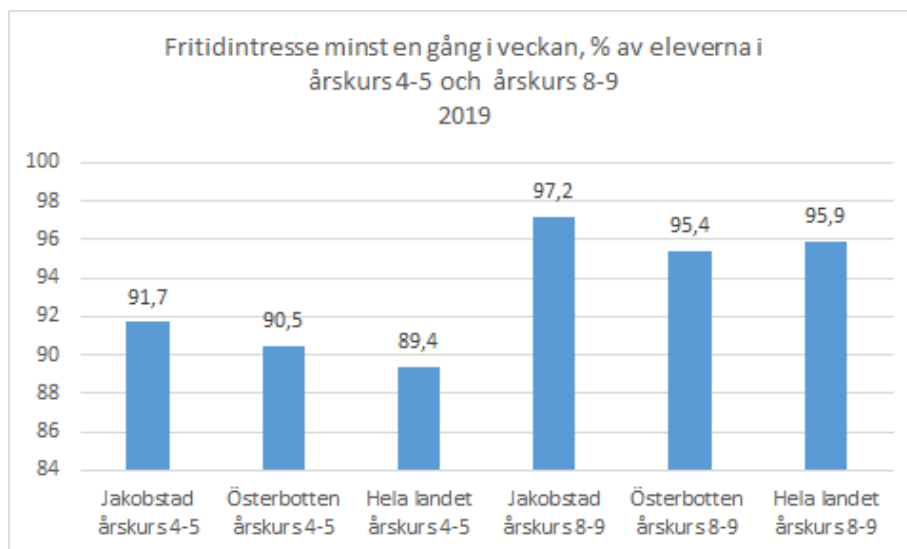

I Jakobstad år 2019 var elevernas intresse för skolan i årskurserna 4 och 5 högre än i Österbotten och i landet som helhet, medan skolivern i årskurserna 8 och 9 var lägre. Andelen elever som tycker om att gå i skolan är betydligt högre än andelen elever som känner skoliver och intresse för skolarbetet i Jakobstad, liksom i Österbotten och i landet som helhet.

Fritidsintressen minst en gång per vecka

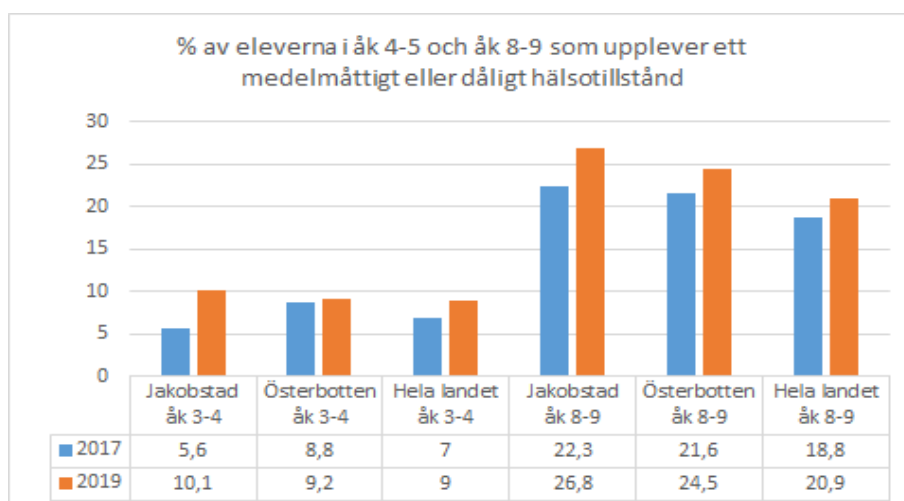
Indikatorn ger uppgifter om andelen (%) elever i respektive årskurs som har fritidsintresse minst en dag i vecka utanför skoltiden. I Jakobstad uppgav 91,7 % av eleverna i årskurserna 4 och 5 att de hade minst ett fritidsintresse utanför skoltiden i veckan och 97,2 % av

eleverna i årskurserna 8 och 9. För båda åldersgrupperna var andelen något högre än i Österbotten och landet som helhet.

Medelmåttligt eller dåligt hälsotillstånd, % av eleverna

År 2019 var andelen elever i årskurs 8 och 9 som upplevde att de har ett medelmåttligt eller dåligt hälsotillstånd 26,8 % i Jakobstad. Motsvarande siffror för elever i årskurserna 8 och 9 i Österbotten under samma år var 24,5 % och i hela landet 20,9 %. Andelen elever som upplever att de har ett medelmåttligt eller dåligt hälsotillstånd ökar i hela landet. Skillnaderna i upplevt hälsotillstånd bland eleverna i de lägre och högre årskurserna är stor. De yngre eleverna upplever sina hälsotillstånd som bättre än de äldre eleverna upplever sina.

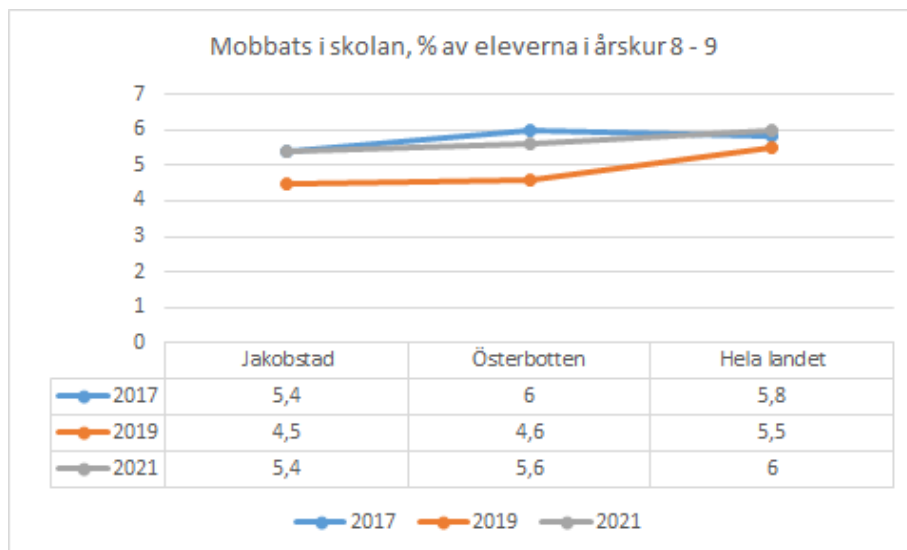
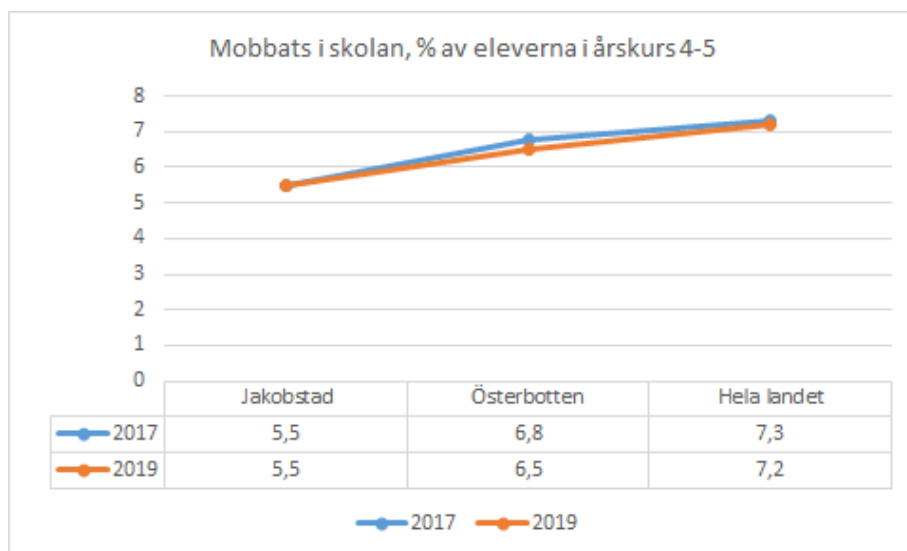

Mobbats i skolan, % av eleverna i åk 4-5 och åk 8-9

Indikatorerna visar andelen elever i årskurserna 4 - 5 och 8 - 9 av elever i ifrågavarande årskurser som svarat på frågan om de blivit offer för skolmobbning en eller flera gånger i

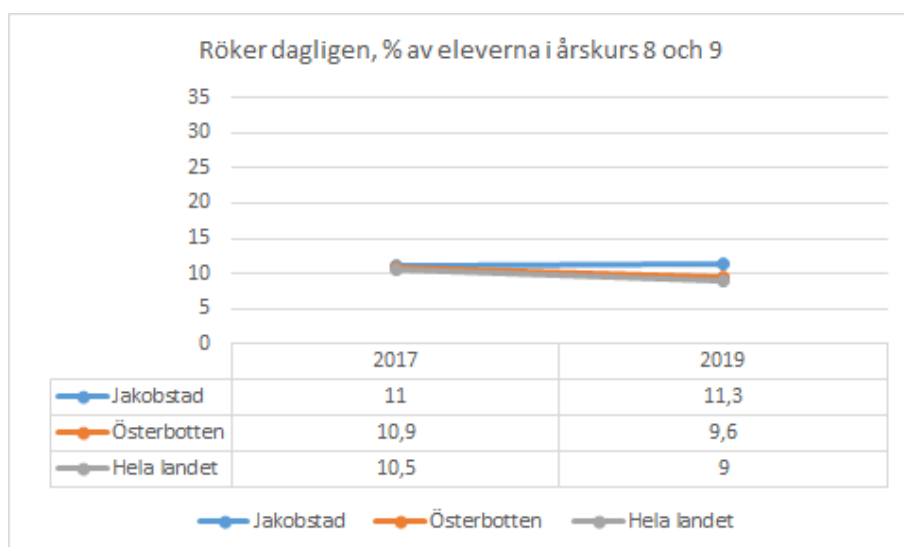
veckan under läsåret. I Jakobstad var år 2019 andelen 5,5 % av eleverna i årskurserna 4 och 5, på samma nivå som år 2017 och lägre än i Österbotten 6,5 % och i landet som helhet 7,2%.

För elever i årskurserna 8 och 9 finns statistik från år 2021 att tillgå och av den framgår att 5,4 % av eleverna svarat på frågan blivit offer för mobbning en eller flera gånger i veckan. Andelen är lägre än i landet som helhet var 6,0 % och i Österbotten 5,6 %.

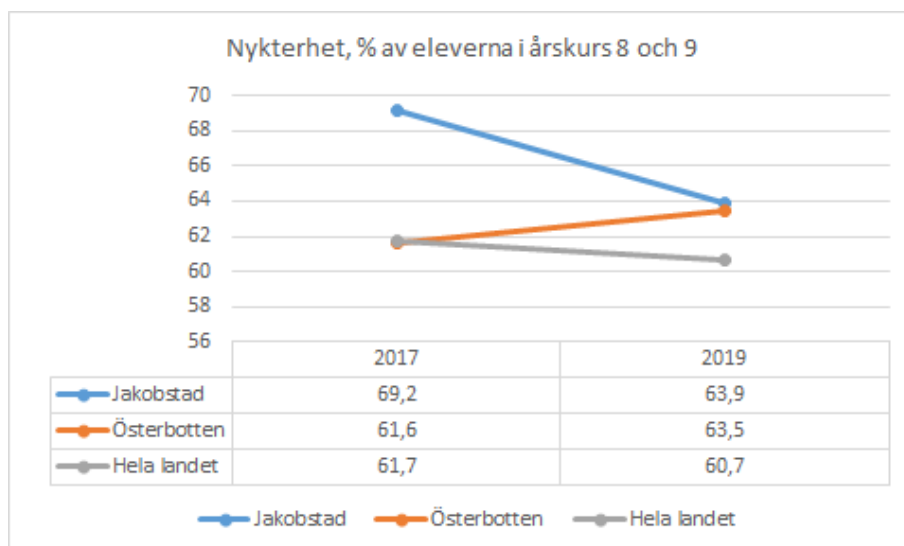
Använder tobaksprodukt dagligen, % av eleverna i årskurs 8 och 9

Andelen elever i årskurs 8 och 9 i Jakobstad som svarat på frågan om de dagligen röker, snusar, använder vattenpipa eller e-cigarett var år 2019 11,3 %, i Österbotten 9,6 % och i landet som helhet 9 %. Andelen har ökat något i Jakobstad från år 2017 till 2019 i Jakobstad, medan andelen gått ner i Österbotten och i landet som helhet.

Nykterhet, % av eleverna i årskurs 8 och 9

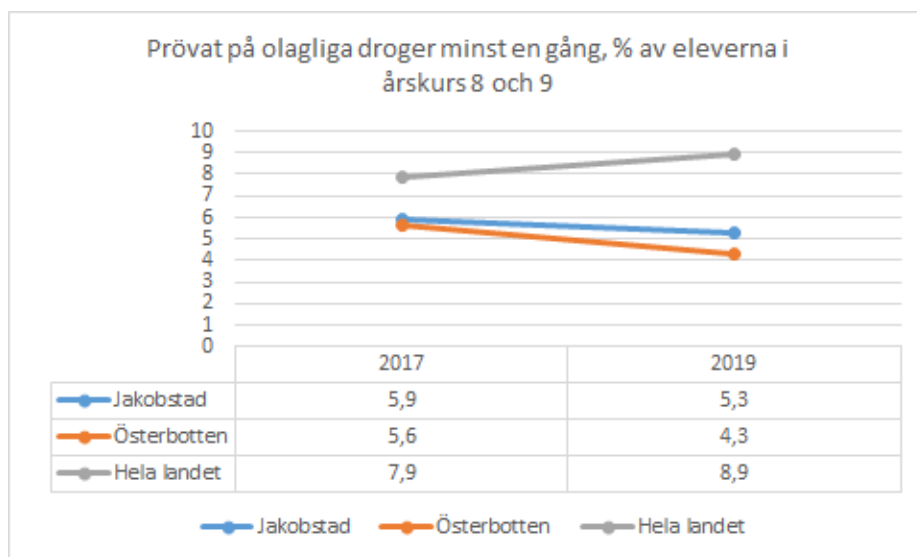
Indikatorn visar andelen elever i årskurserna 8 och 9 i grundskolan som svarat på frågan är nyktra (använder inga alkoholdrycker). Denna andel som svarat att de använder inga alkoholdrycker var 63,9% år 2019. År 2017 var andelen 69,2 %: Detta innebär att andelen helt nyktra minskat i dessa årskurser med 5,3 %. I Österbotten har andelen ökat med 2,1 % medan hela landet minskat med 1 %.

Provat på olagliga droger minst en gång, % av eleverna i årskurs 8 och 9

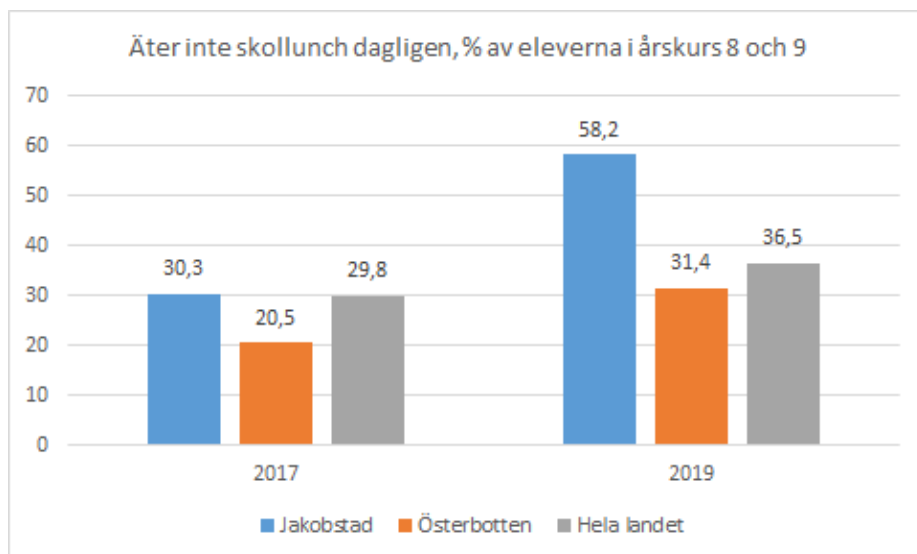
Indikatorn visar den procentuella andelen elever i klasserna 8 och 9, vilka provat minst en gång på marijuana, hasch, ecstasy, Subutex, heroin, kokain, amfetamin, LSD eller andra motsvarande narkotika, av dem som deltagit i enkäten i den berörda åldersklassen. I

Jakobstad var andelen 5,3 % av eleverna i årskurserna 8 och 9 som svarat på frågan. Motsvarande siffra i Österbotten var 4,3 % och i landet som helhet 8,9 %.

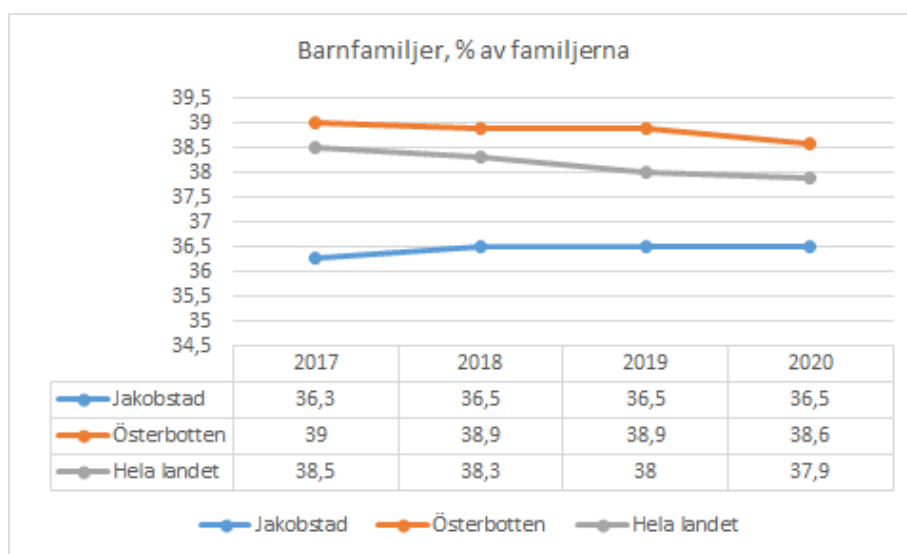
Äter inte skollunch dagligen, % av eleverna i årskurs 8 och 9

Indikatorn visar den procentuella andelen av de tillfrågade eleverna i årskurs 8 och 9 i grundskolan som minst en dag under skolveckan låter bli att äta skollunch. Andelen elever i årskurserna 8 och 9 som inte äter skollunch dagligen har ökat.. År 2019 uppgav 58,2 % att de inte äter skollunch dagligen, en ökning med 28,2 % från år 2017 i Jakobstad. Motsvarande siffror i Österbotten var 32,4 %, en ökning från år 2017 11,4 % och i landet som helhet 36,5 %, en ökning med 6,7 %.

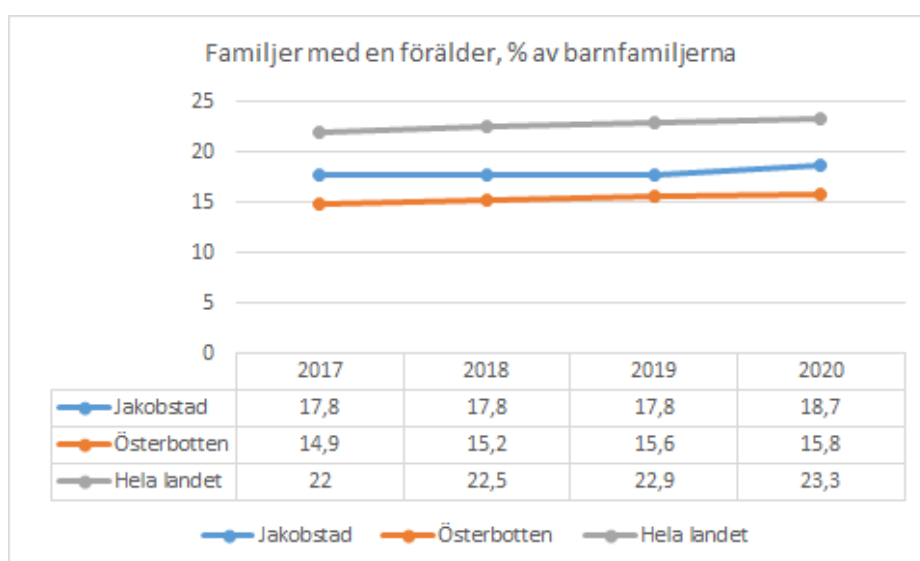

Barnfamiljer

Som barnfamiljer klassificeras familjer med barn under 18 år. En familj utgörs av gifta eller samboende par och deras barn, av endera föräldern tillsammans med sina barn och av gifta eller samboende par utan barn. Indikatorn visar den procentuella andelen barnfamiljer av alla familjer. Av alla familjer i Jakobstad år 2020 var andelen barnfamiljer 36,5 %. Andelen barnfamiljer har hållits på samma nivå sedan 2018, medan i Österbotten och i landet som helhet har barnfamiljerna minskat något.

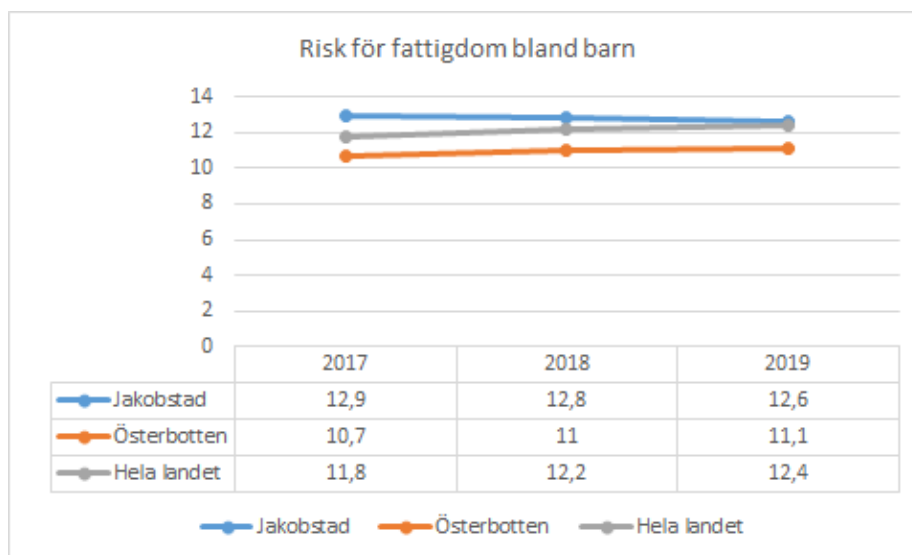

Den procentuella andelen av familjer med en förälder av alla barnfamiljer i Jakobstad år 2020 var 18,7 %, i Österbotten 15,8 % och i landet som helhet 23,3 %. Andelen familjer med bara en förälder har under åren 2017 - 2020 ökat med 0,9 % i Jakobstad och i Österbotten medan i landet som helhet ökat mer 1,3 %.

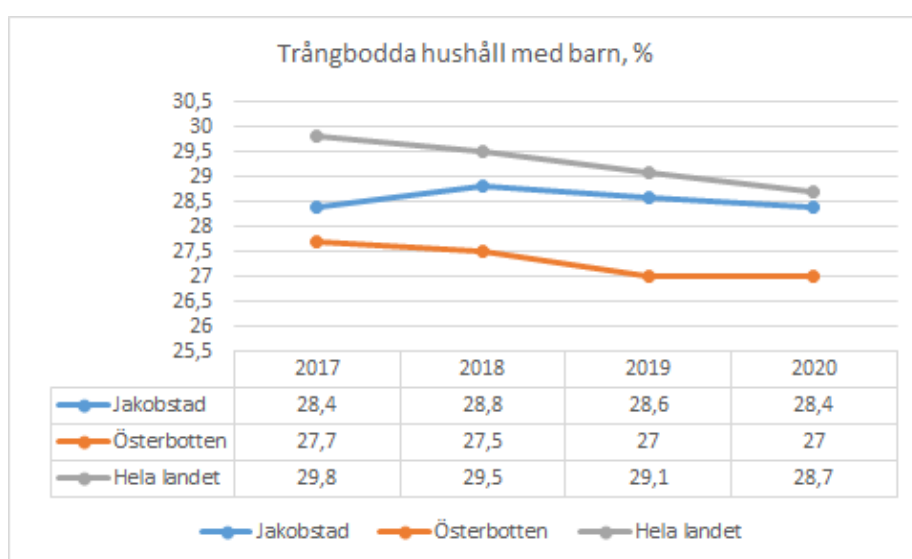
Risk för fattigdom bland barn

Statistiken visar hur stor del av Jakobstads 18-åringar som bor i hushåll med låga inkomster. Begreppet låg inkomst är relativt. Med andra ord beror risken för fattigdom på hur hela inkomstfördelningen ser ut. Gränsen för låg inkomst är 60 % av de finländska hushållens disponibla ekvivalenta medianinkomst respektive år.

Risk för fattigdom bland barn i Jakobstad har varje år under perioden 2017 - 2019 varit högre än den varit i Österbotten och i landet som helhet. Den senaste statistiken som finns att tillgå visar att risken för fattigdom bland barn gått ner något och var 12,6 % år 2019.

Trångbodda hushåll

Indikatorn visar den procentuella andelen trångbodda bostadshushåll med barn med minst en person under 18 år av alla bostadshushåll. Bostaden är trångbodd om det i bostaden bor fler personer än en per rum. Köket ingår inte i antalet rum (definition från 1990).

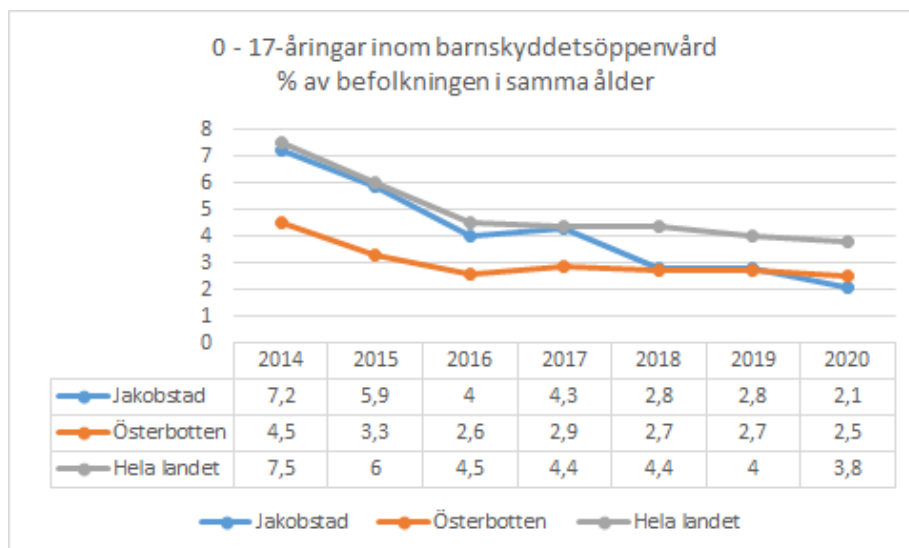
Inga större förändringar i Jakobstad mellan åren 2017 - 2020 gällande antalet trångbodda hushåll med barn. År 2020 var andelen trångbodda hushåll med barn i Jakobstad 28,4 %, i Österbotten 27 % och i landet som helhet 28,7 %.

0 - 17-åringar inom barnskyddets öppenvård

Exempel på stödåtgärder inom öppenvården är tryggande av barnets och den ungas stödboende, försörjning, skolgång och fritidsintressen samt andra åtgärder vid behov. Stödåtgärderna inom öppenvården omfattar också att familjen får stöd och rehabilitering.

Statistikuppgifterna visar det antal barn som under året varit klienter inom barnskyddets öppenvård samt andelarna. Uppgifterna inbegriper också de barn och ungdomar som placerats utanför hemmet genom en stödåtgärd inom öppenvården, om de före placeringen omfattats av stödåtgärder inom barnskyddets öppenvård.

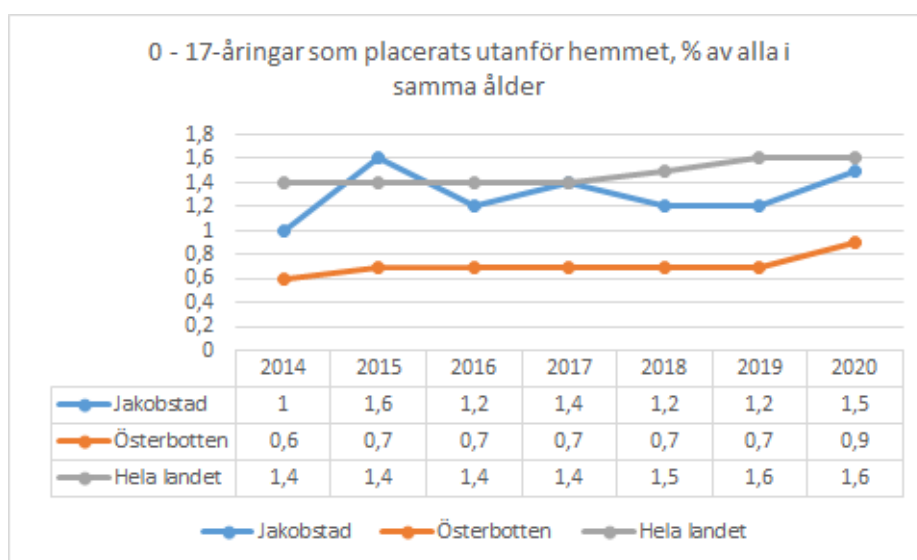
I Jakobstad var andelen 0 - 17- åringar inom barnskyddets öppenvård 1,2 % av befolkningen i samma ålder under 2020, en minskning med 2,2 % från år 2017. År 2020 var andelen för Österbotten 2,5 % och i landet som helhet 3,8 %.

I samband med den nya socialvårdslagen (1.4.2015) omdefinieras en klientrelations början - en klientrelation inom barnskyddet inleds om barnet efter en utredning konstateras ha behov av barnskydd. Lagändringen medförde som väntat en minskning av antalet klienter inom barnskyddet.

0-17-åringar som placerats utanför hemmet, % av alla i samma ålder

För att skapa sig en helhetsbild kan man vid sidan av uppgifterna om öppenvårdens klienter granska antalet och andelen barn och ungdomar som placerats utanför hemmet. I Jakobstad var andelen barn och ungdomar som placerats utanför hemmet 1,5 % år 2020, motsvarande andel i Österbotten var 0,9 % och i landet som helhet 1,6 %.

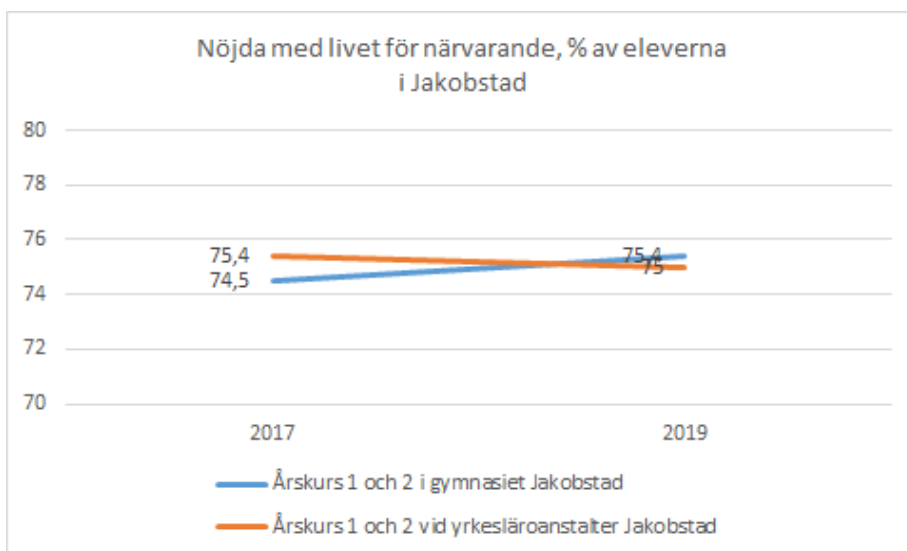

Unga och unga vuxna

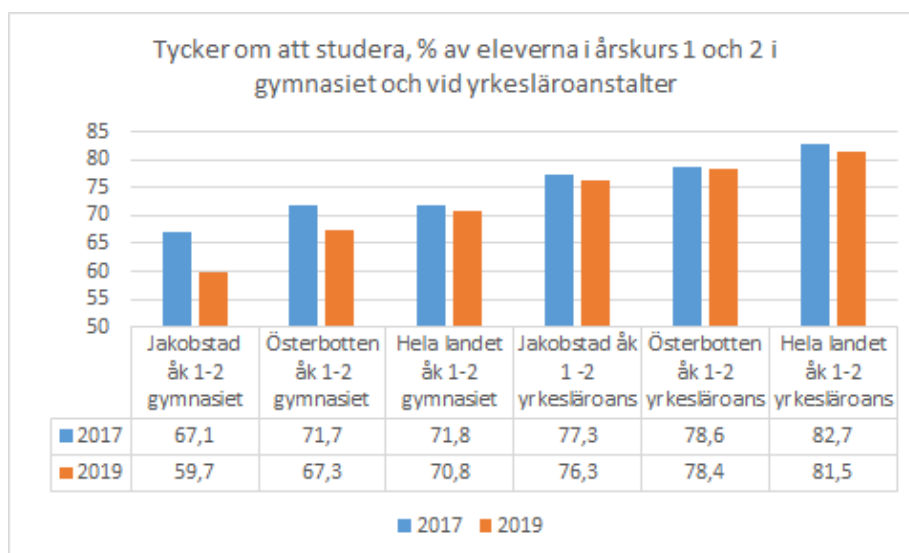
Andelen 16 - 24-åringar har i Jakobstad, Österbotten och i landet som helhet minskat successivt. I Jakobstad hörde 9,6 % av invånarna till åldersgruppen denna åldersgrupp år 2020. I Österbotten var andelen 16 - 24-åringar 10,6 % och i landet som helhet 9,9 % av befolkningen.

Nöjda med livet för närvarande, % av eleverna i åk 1-2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter

Enligt THL:s skolenkät Hälsa i skolan år 2019 hade 75,4 % av eleverna i årskurserna 1 och 2 i gymnasiet och 75 % av eleverna i årskurserna 1 och 2 vid yrkesläroanstalter svarat på frågan att de var nöjda med livet för närvarande.

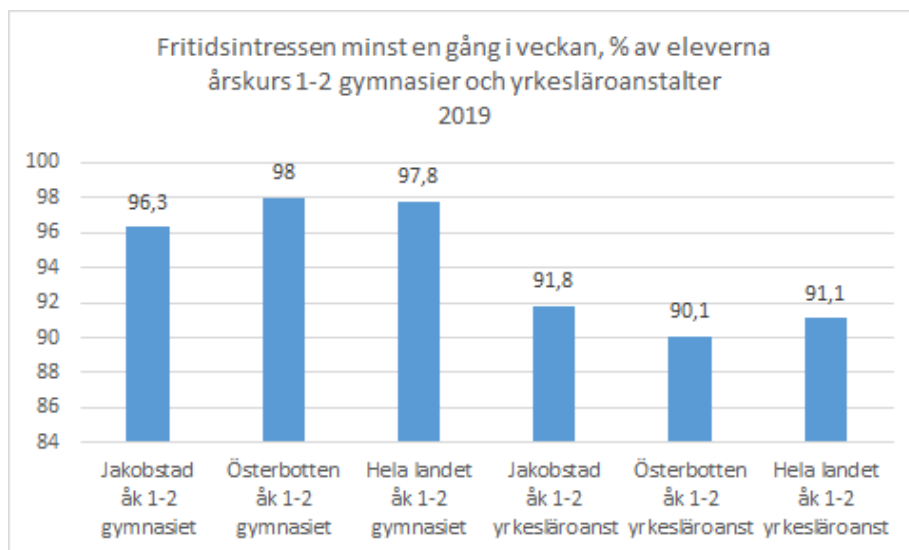

Tycker om att studera, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter

I Jakobstad år 2019 uppgav 59,7 % av gymnasieeleverna och 76,3 % av eleverna vid yrkesläroanstalter att de tycker om att studera. Av indikatorerna framgår att det är fler elever i yrkesläroanstalter som tycker om att studera än i gymnasiet i Jakobstad men även i Österbotten och i landet som helhet. Andelen elever i Jakobstad som tycker om att studera i gymnasiet har minskat från år 2017 till 2019 med 7,4 %. Motsvarande minskning i Österbotten var 4,4 % och i landet som helhet 1 %.

Fritidsintressen minst en gång i veckan, % av eleverna i årskurs 1-2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter

I Jakobstad uppgav 96,3 % av gymnasieeleverna i årskurserna 1 och 2 att de hade minst ett fritidsintresse utanför skoltiden i veckan och 91,8 % av eleverna i årskurserna 1 och 2 vid yrkesläroanstalt. Motsvarande andelar för gymnasier i Österbotten var 98 % och i landet som helhet 97,8 % och för yrkesläroanstalter i Österbotten och landet som helhet 90,1 %.

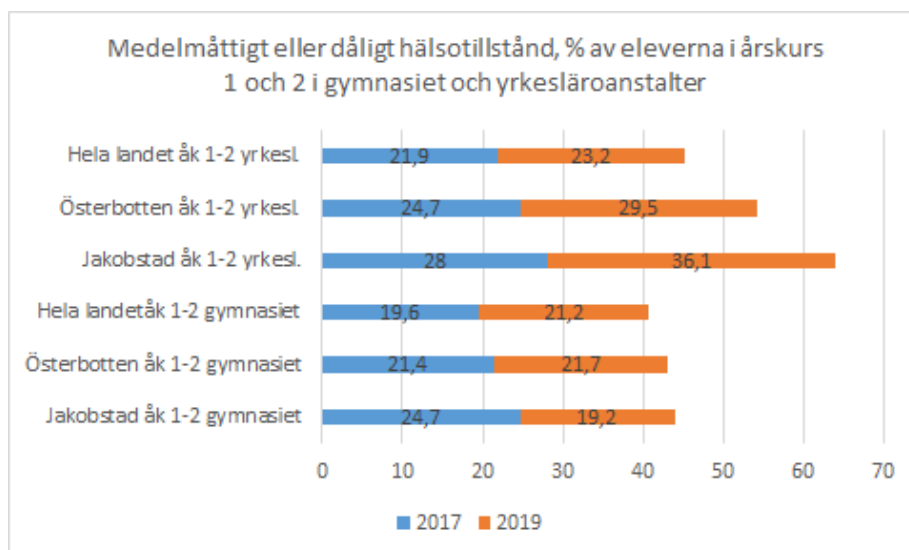
Medelmåttligt eller dåligt hälsotillstånd, % av eleverna i årskurs 1-2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter

År 2019 var andelen elever i årskurs 1 och 2 i gymnasiet som uppgav att de upplever sig ha ett medelmåttigt, ganska dåligt eller dåligt hälsotillstånd 19,2 %. Två år tidigare 2017 var andelen i Jakobstad 24,7 % och då högre än i Österbotten 21,4 % och i landet som helhet 19,6 %. Två år senare har det skett en förbättring från år 2017 med 5,4 % vilket gör att andelen elever som upplever ett medelmåttligt eller dåligt hälsotillstånd år 2019 är lägre i Jakobstad än i Österbotten och i landet som helhet.

I Jakobstad var andelen elever i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter som uppgav att de upplever sig ha ett medelmåttigt, ganska dåligt eller dåligt hälsotillstånd högre än i gymnasiet och även högre än vid yrkesläroanstalter i Österbotten och i landet som helhet år 2017 och år 2019. År 2017 uppgav 28 % av eleverna i yrkesläroanstalter i Jakobstad att de upplever ett medelmåttligt eller dåligt hälsotillstånd. I Österbotten var motsvarande andel samma år 24,7 % och i landet som helhet 21,9 %. Resultaten från år 2019 visar en ökning i Jakobstad av andelen elever i yrkesläroanstalter som upplever sitt hälsotillstånd sämre. Samma trend ses också både i Österbotten och i landet som helhet. År 2019 var andelen

elever i årskurserna 1 och 2 vid yrkesläroanstalter i Jakobstad 36,1 %, i Österbotten 29,5 % och i landet som helhet 23,2 % som upplevde sitt hälsotillstånd medelmåttligt eller sämre.

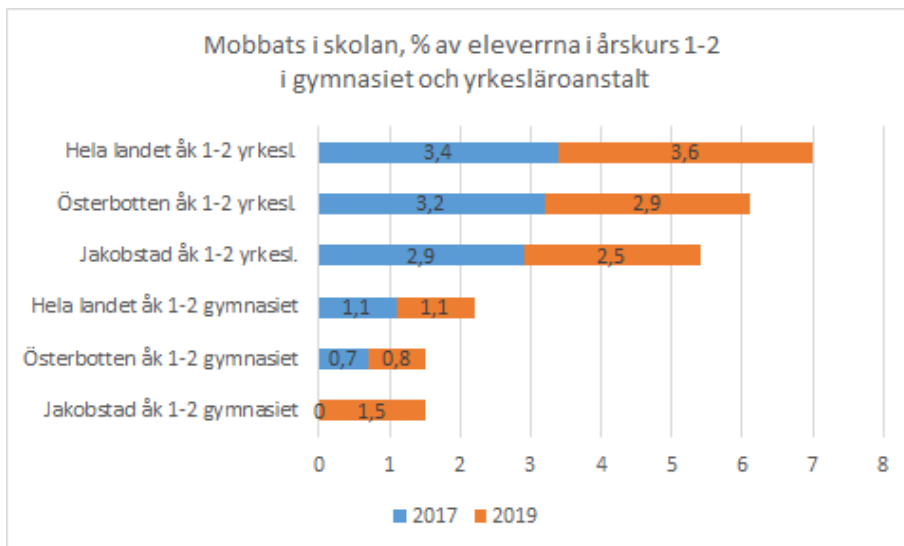
Resultaten från Hälsa i skola mätningarna år 2017 och 2019 visar att det var 5,5 % färre gymnasieelever som upplevde ett medelmåttligt eller dåligt hälsotillstånd medan vid yrkesläroanstalterna var det 8,1 % fler än år 2017.

Mobbats i skolan, % av eleverna i årskurs 1-2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter

Indikatorerna visar andelen elever i årskurserna 1 och 2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter av alla elever i ifrågavarande årskurser som svarat på frågan blivit offer för skolmobbing en eller flera gånger i veckan under läsåret. I Jakobstad var år 2019 andelen 1,5 % av eleverna i årskurserna 1 och 2 i gymnasiet och 2,5 %, motsvarande siffror i Österbotten var 0,8 % och i landet som helhet 1,1, %. Statistik för år 2017 saknas för gymnasiets del i Jakobstad. I Österbotten var motsvarande andelen nästan dubbelt lägre 0,8 % och i landet som helhet 1,1 %.

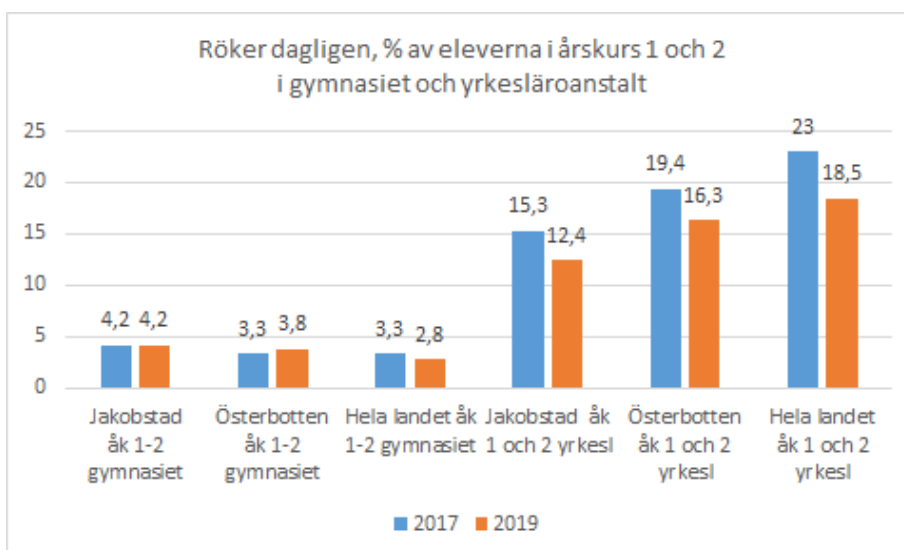
Andelen elever i årskurserna 1 och 2 vid yrkesläroanstalter som upplevt mobbning är högre än för eleverna i gymnasiet. Av statistik från år 2019 framgår att 2,5 % av eleverna i Jakobstad svarat på frågan att de blivit offer för mobbning en eller flera gånger i veckan. Andelen är lägre än i landet som helhet 3,6 % och i Österbotten 2,9 %. År 2019 var andelen också något lägre i Jakobstad än år 2017.

Röker dagligen, % av eleverna i årskurserna 1-2 i gymnasiet och yrkesläroanstalt

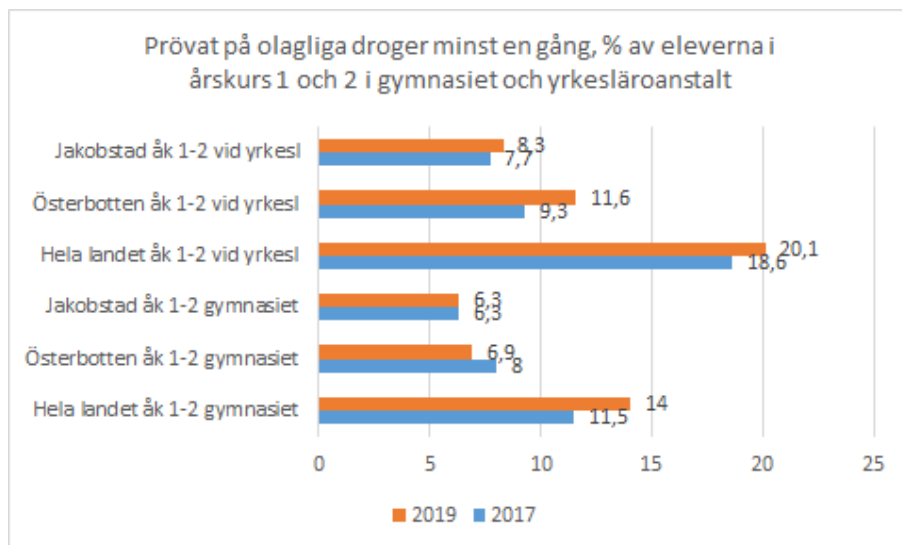
Andelen elever i årskurserna 1 och 2 vid yrkesläroanstalter i Jakobstad som röker har minskat med 2,9 % från år 2017 till år 2019. Samma minsknings trend ses också vid yrkesläroanstalterna i Österbotten och i landet som helhet. År 2019 rökte 12,4 % av eleverna i dessa årskurser i Jakobstad, i Österbotten 16,3 % och 18,5 % i landet som helhet.

Andelen elever som röker är betydligt högre i yrkesläroanstalterna än i gymnasierna. Av gymnasieeleverna rökte år 2019 4,2 % av eleverna i Jakobstad, 3,8 % i Österbotten och i landet som helhet 2,8 % av eleverna. Statistiken från år 2017 och 2019 visar att det är fler gymnasieelever i Jakobstad som röker än i Österbotten och i landet som helhet. Medan det är färre elever i yrkesläroanstalterna i Jakobstad röker i jämförelse med i Österbotten och i landet som helhet.

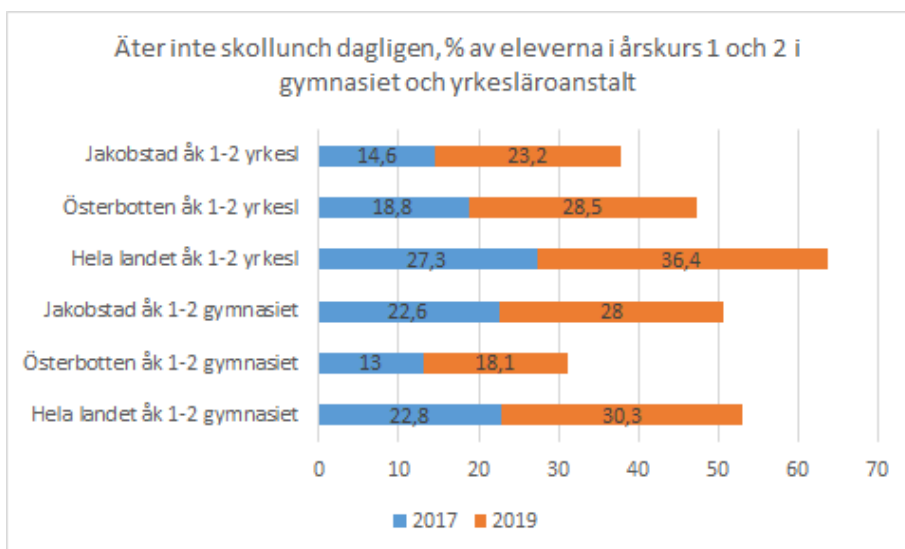
Nykterhet, % av eleverna i årskurs 1-2 i gymnasiet och yrkesläroanstalt

Av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet och yrkesläroanstalter i hela landet uppger 20,1 % att de prövat på olagliga droger minst en gång år 2019, år 2017 var det 18,6 %. I Jakobstad år 2019 uppger 6,3 % av eleverna i gymnasiet och 8,3 % av eleverna i yrkesläroanstalter att de prövat på olagliga droger minst en gång. År 2017 var andelen densamma i gymnasiet som år 2019 medan i yrkesläroanstalter var andelen två år tidigare lägre 7,7 %.

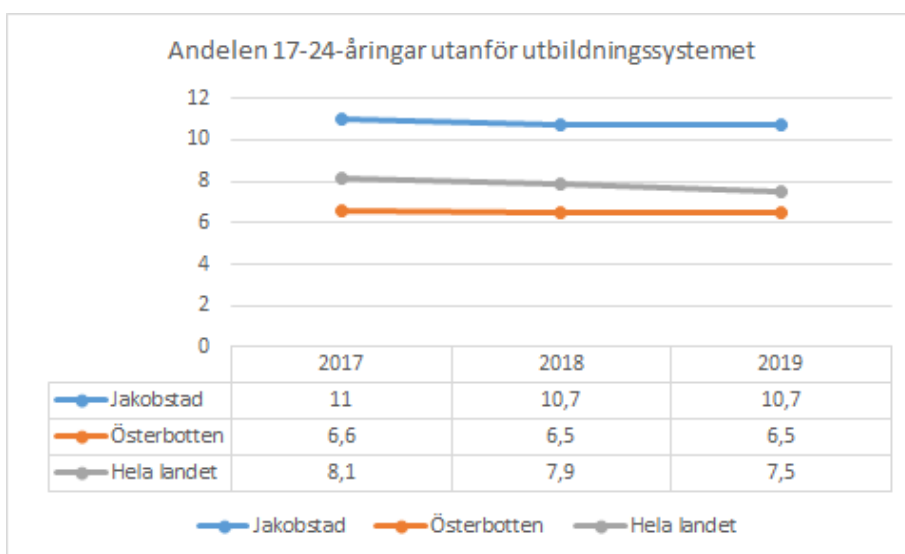
Äter inte skollunch, % av eleverna i årskurs 1-2 i gymnasiet och yrkesläroanstalt

Indikatorn visar den procentuella andelen av de tillfrågade eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasier och vid yrkesläroanstalter som minst en dag under skolveckan låter bli att äta skollunch. Andelen elever som äter skollunch alla dagar i skolan har minskat i Jakobstad, liksom i Österbotten och i landet som helhet. I Jakobstad år 2017 var det 13 % av eleverna i gymnasiet och 14,6 % i yrkesläroanstalter som inte åt skollunch alla skoldagar. År 2019 hade andelen elever som inte åt stigit till 18,1 % av gymnasieeleverna och 23,2 % av eleverna i yrkesläroanstalter.

Andelen 17 - 24-åringar utanför utbildningssystemet

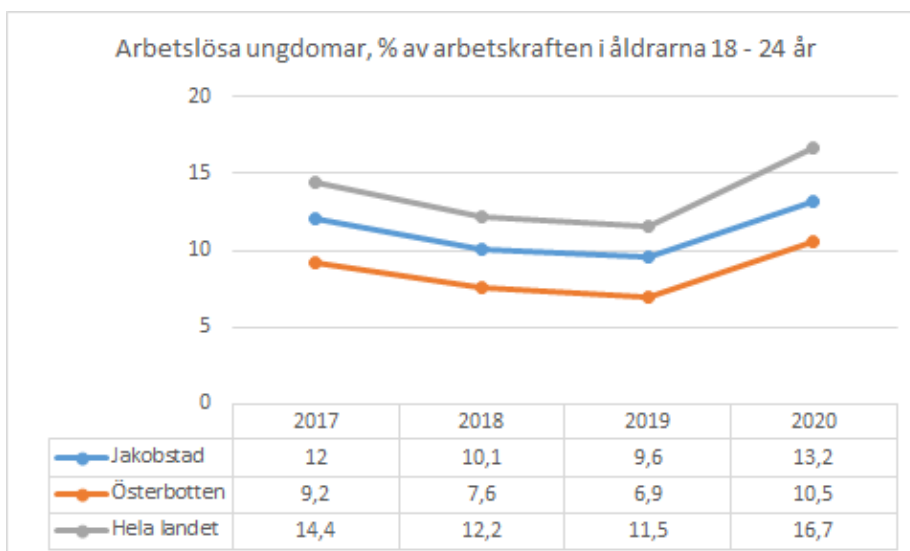
År 2019 var 10,5 % av 17-24-åringar i Jakobstad utanför utbildningssystemet. Det är högre än i Österbotten 6,5 % och i landet som helhet 7,5 %.

Arbetslösa ungdomar, % av arbetskraften i åldrarna 18-24 år

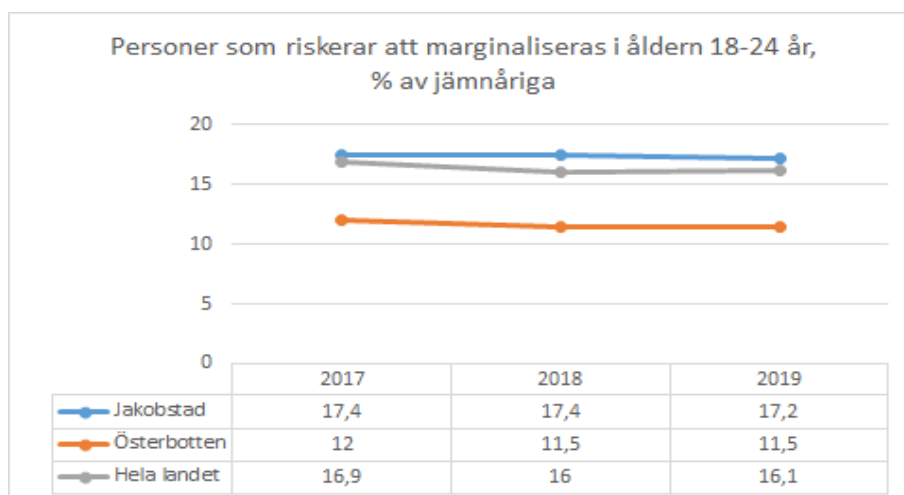
Under åren 2017 till 2019 minskade andelen arbetslösa ungdomar i åldrarna 18 - 24 år. År 2020 steg antalet arbetslösa ungdomar i Jakobstad, Österbotten och i landet som helhet. År 2020 var andelen arbetslösa ungdomar i Jakobstad 13,2 %, i Österbotten 10,5 % och 16,7 % i landet som helhet.

Personer som riskerar att marginaliseras i åldern 18-24, % av jämnåriga

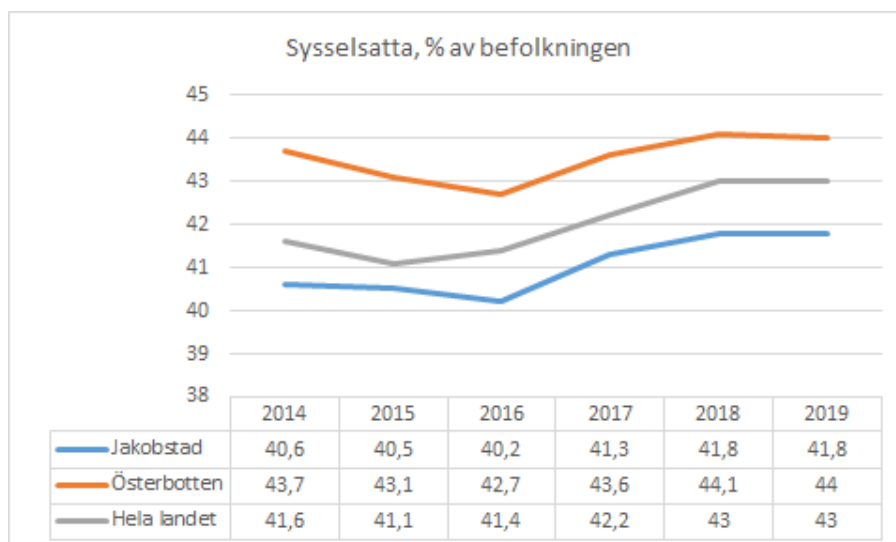
I Jakobstad är andelen personer i åldern 18 - 24 som riskerar att marginaliseras högre än i Österbotten och något högre än i landet som helhet. I Jakobstad har andelen under åren 2017 - 2019 hållits på ungefär samma nivå. År 2019 var andelen i Jakobstad 17,2 % medan i Österbotten var andelen 11,5 % och i hela landet 16,1 %.

Personer i arbetsför ålder

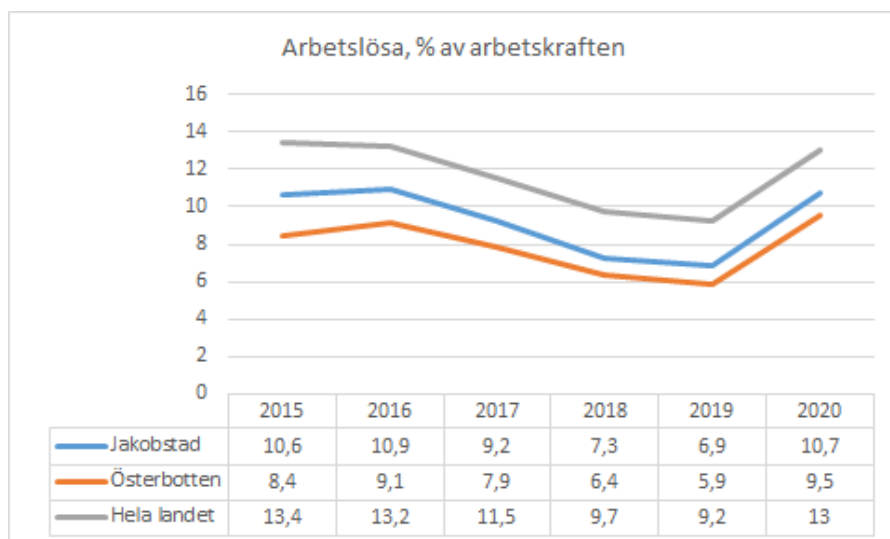
Sysselsatta, % av befolkningen

En god sysselsättningsutveckling är mycket viktigt för kommunens ekonomi och individernas välfärd. År 2019 var 41,8 % av befolkningen i Jakobstad sysselsatta. Sysselsättningsgraden var något lägre än i Österbotten och landet som helhet, där andelen var 44 % respektive 43 %.

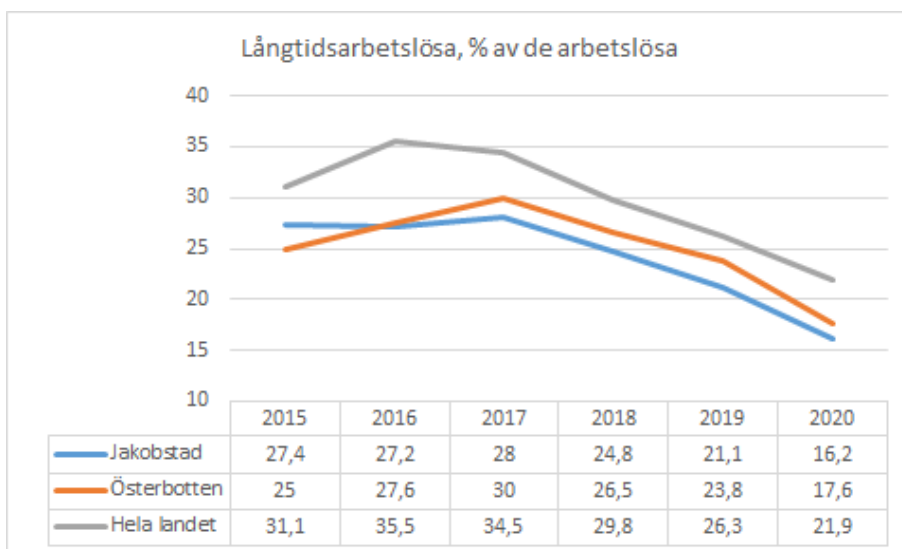
Arbetslösa, % av arbetskraften

Andelen arbetslösa av arbetskraften år 2015 var i Jakobstad 10,6 %, i Österbotten 8,4% och i landet som helhet 13,4 %. Under de följande åren sjönk andelen arbetslösa och var som lägst år 2019, i Jakobstad då nere på 6,9 %, i Österbotten 5,9 % och i landet som helhet 9,2 %. Pandemi året 2020 ökade andelen arbetslösa igen och för Jakobstads del till 10,7 %, Österbotten 9,5 % och 13 % i landet som helhet.

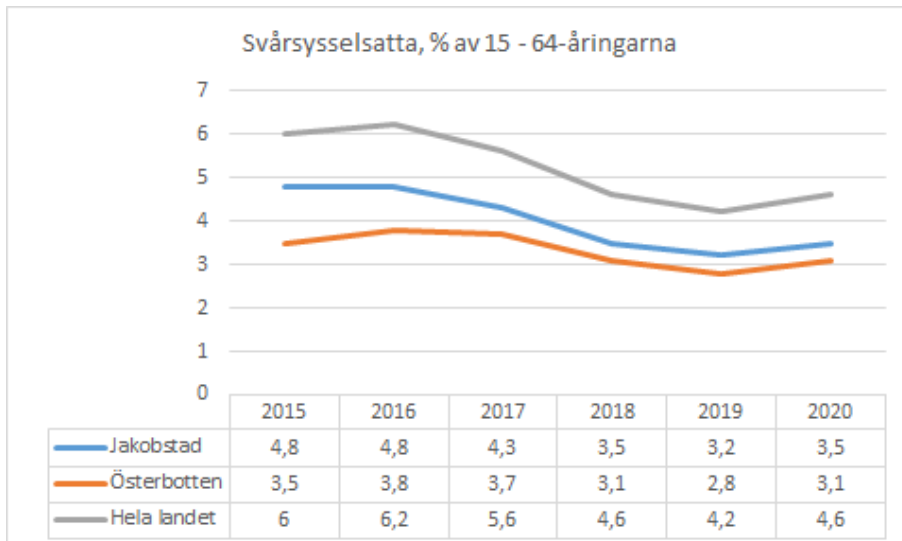
Långtidsarbetslösa, % av de arbetslösa

I Jakobstad år 2020 var andelen långtidsarbetslösa av alla arbetslösa i kommunen 16,2 %. Under samma år var motsvarande andel 17,6 % i Österbotten och 21,9 % i landet som helhet. Andelen långtidsarbetslösa av de arbetslösa har i minskat med 11,2 % från år 2015 till år 2020.

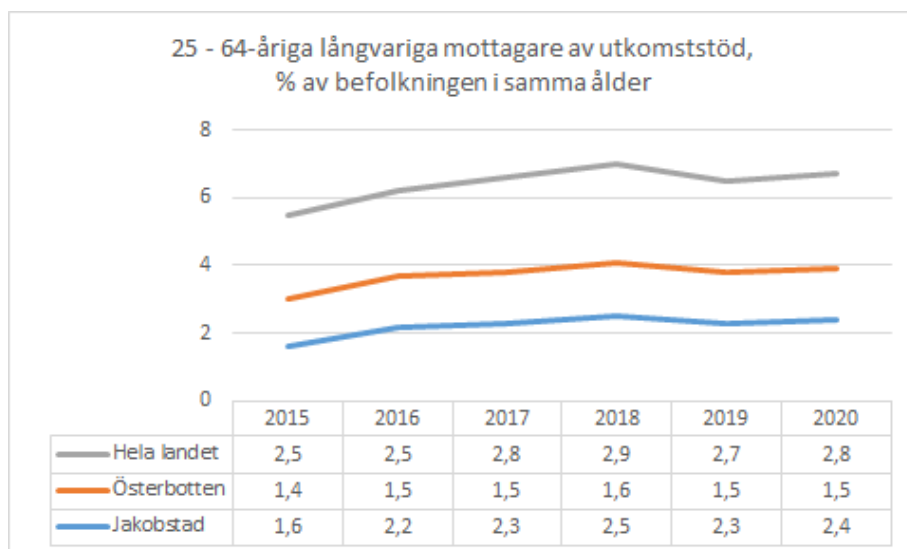
Svårssysselsatta (strukturell arbetslöshet), % av 15-64-åringarna

År 2020 var andelen svårssysselsatta i Jakobstad 3,5 %, i Österbotten var andelen 3,1 % och i landet som helhet 4,6 %.

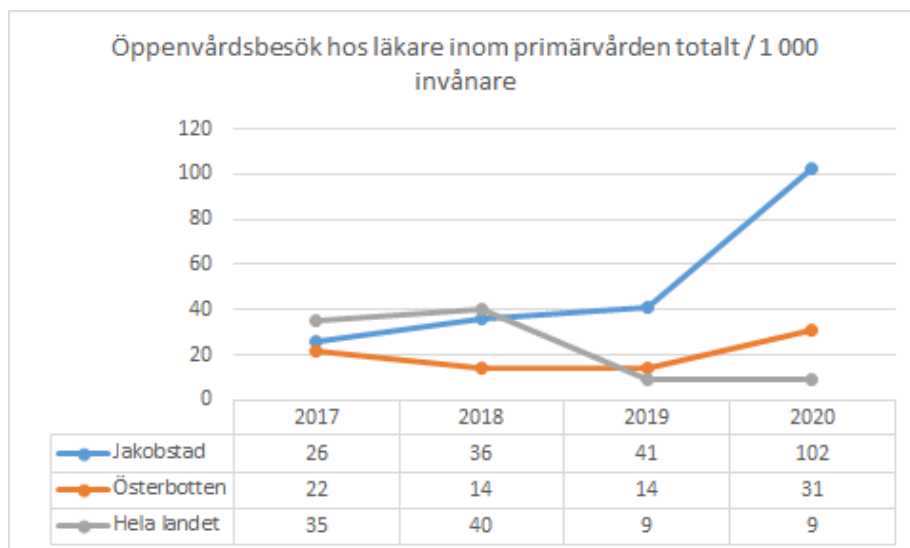
25 - 64-åriga långvariga mottagare av utkomststöd, % av befolkningen i samma ålder

Andelen personer i ålder 25 - 64 år som varit långvariga mottagare av utkomststöd var år 2020 i Jakobstad 2,8 %, i Österbotten 1,5 % och i landet som helhet 2,4 %.

Öppenvårdsbesök hos läkare inom primärvården totalt / 1 000 invånare

Det totala antalet besök hos primärvårdens öppenvård per 1 000 invånare i Jakobstad steg från totalt 41/1000 invånare år 2019 till 102/1000 invånare år 2020. År 2020 var de totala öppenvårdsbesöken i Österbotten 31/1000 invånare och 9/1000 invånare i landet som helhet.

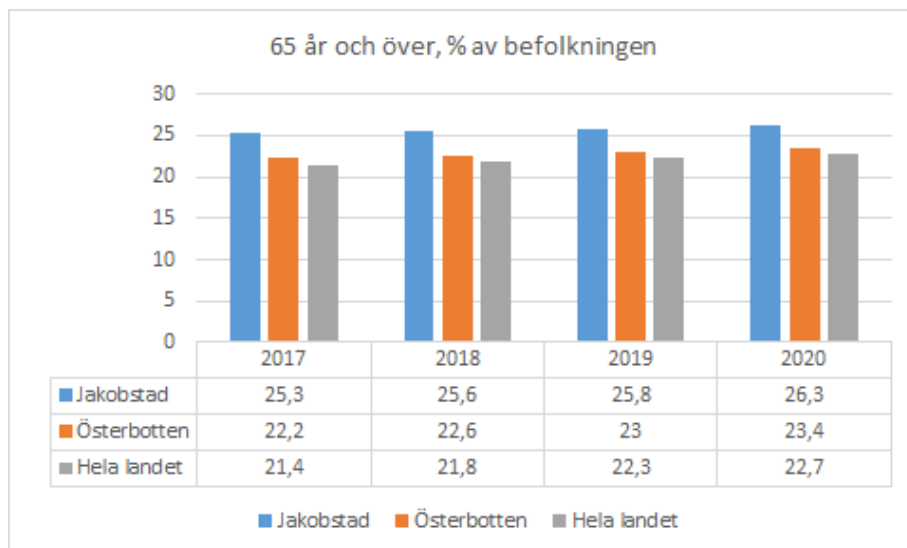

Äldre personer

Antalet äldre personer som fyllt 65 år, % av befolkningen

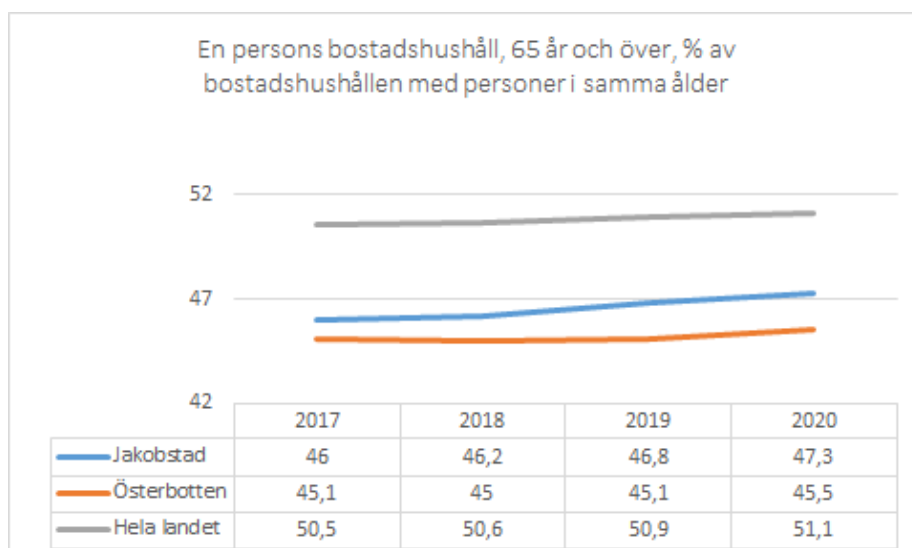
År 2020 utgjorde andelen personer som fyllt 65 år 26,3 % av hela befolkningen i Jakobstad.

Motsvarande andel var 23,4 % i Österbotten och 22,7 % i hela landet. Andelen personer som fyll 65 år har under åren 2017 till 2020 varit högre i Jakobstad än i Österbotten och landet som helhet.

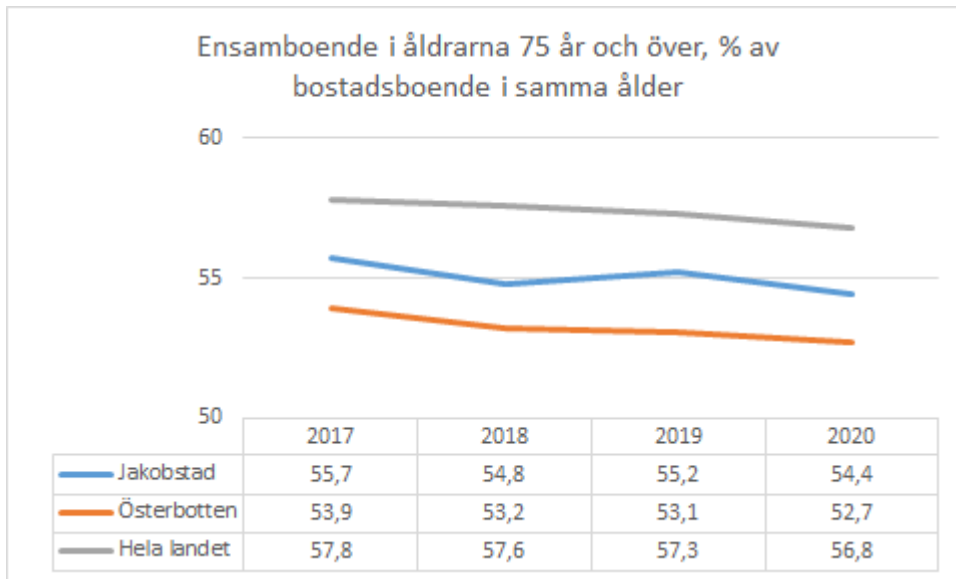

Ensamboende i åldrarna 65 och 65+ samt 75 och 75+

År 2020 var andelen en persons hushåll med personer i åldern 65 och 65+ i Jakobstad 47,3 %. I Österbotten var andelen 45,5 % och i landet som helhet 51,1 %.

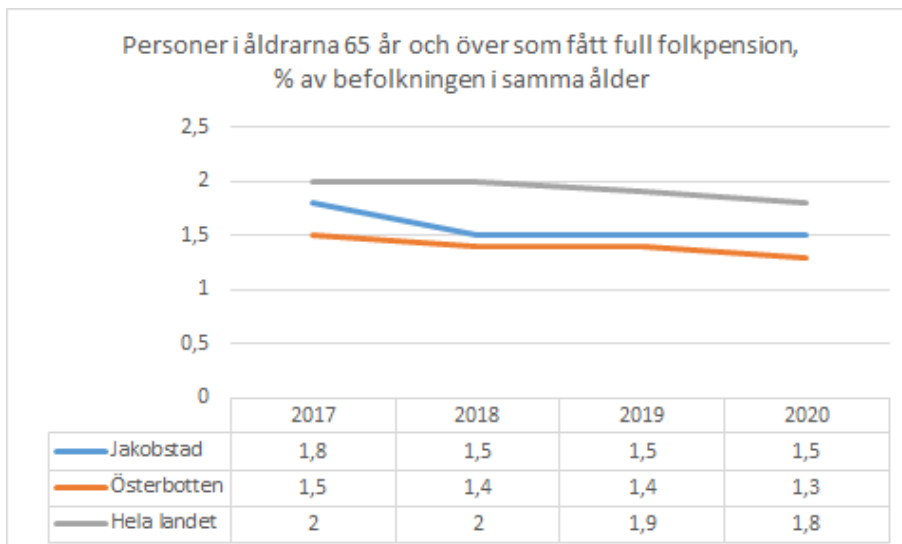
Den procentuella andelen ensamboende i åldrarna 75 år och 75+ av befolkningen i samma ålder var 54,4 % i Jakobstad år 2020. I landet som helhet var andelen 56,8 % och i Österbotten 52,7 %.

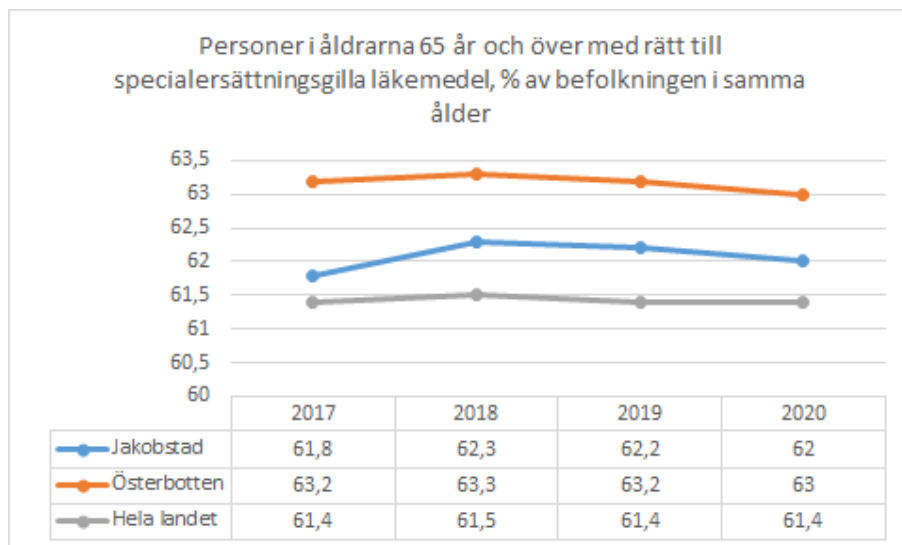
Personer i åldrarna 65 år och över som fått full folkpension, % av befolkningen i samma

I Jakobstad var andelen 1,5 % av personer i åldrarna 65 och 65+ som fick full folkpension år 2020. I Österbotten var motsvarande andel 1,3 % och i landet som helhet 1,8 %.

De personer som får små eller inga förvärvspensioner alls har full folkpension. Den FPA-försäkrade befolkningen har använts vid beräkningen av antal i relation till befolkningen.

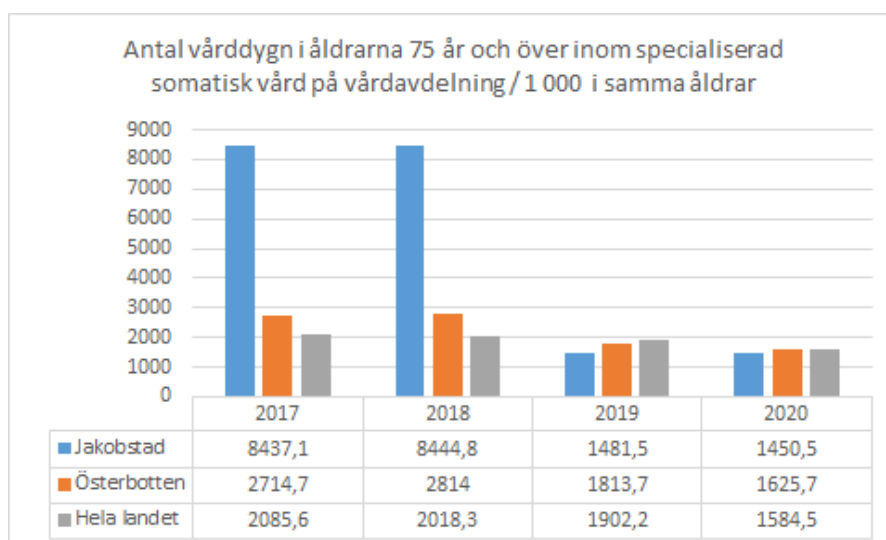
Personer i åldrarna 65 år och äldre med rätt till specialersättningsgilla läkemedel, % av befolkningen i samma ålder

År 2020 var andelen personer i åldern 65 år och äldre med rätt till specialersättningsgilla läkemedel i Jakobstad 62 % av befolkningen i samma ålder. I Österbotten var var siffran 63 % och i landet som helhet 61,4 %.

Antalet vård dygn i åldrarna 75 och 75+ inom specialiserad somatisk vård

Indikatorn visar i viss utsträckning akut sjuklighet, men den visar främst utnyttjande av tjänster inom specialiserad somatisk vård regionalt eller i hela landet.

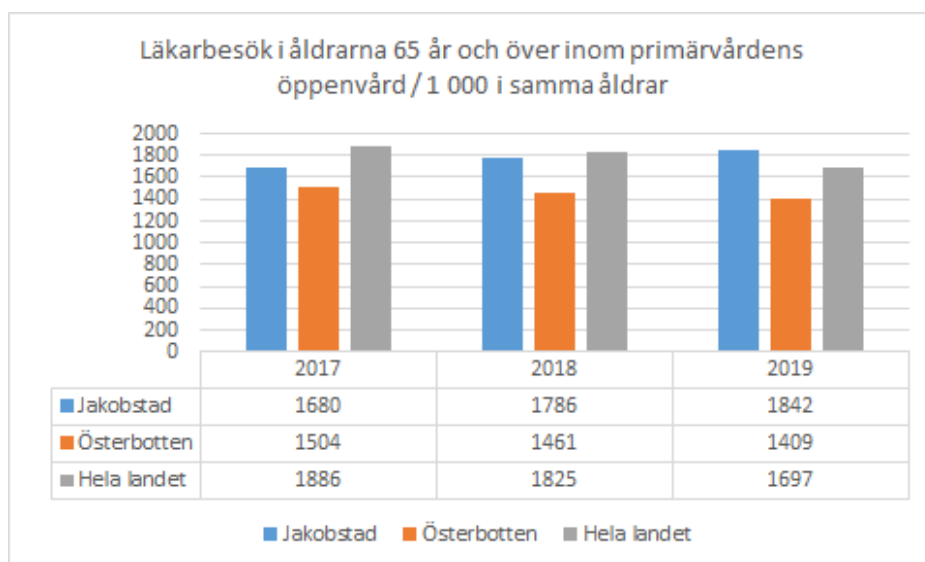

Faktorer som påverkar detta är utöver sjukfrekvens befolkningens åldersstruktur, serviceutbudet, vårdpraxisen (främst differentiering av vården) samt tröskeln för att söka vård. I Jakobstad år 2017 var antalet vård dygn 8437,1 för personer i åldrarna 75 år och

över. Avsevärt mycket fler än 2714,7 i Österbotten och 2085,6 i landet som helhet. År 2020 hade antalet vårddygn inom specialiserad somatisk vård gått ner i Jakobstad till 1450,5, i Österbotten 1625,7 och i landet som helhet 1584,5.

Läkarbesök i åldrarna 65 och 65 + inom primärvårdens öppenvård/1000 invånare

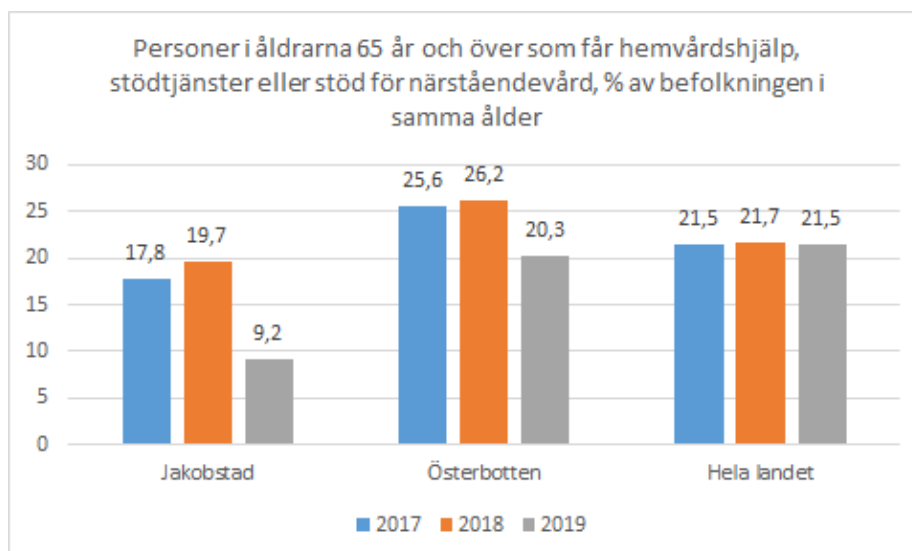
Läkarbesöken inom primärvården omfattar läkarbesök på hälsovårdscentraler och övriga öppenvårdsbesök. Andelen läkarbesök i åldrarna 65 år och över inom primärvårdens öppenvård i samma ålder var i Jakobstad år 2019 1842/1000 invånare, i Österbotten 1409/1000 invånare och 1697/1000 invånare i landet som helhet. Under tidsperioden 2017 - 2020 har andelen läkarbesök inom primärvårdens öppenvård minskat i Österbotten och i landet som helhet medan de ökat i Jakobstad.

Personer i åldrarna 65 och 65 +, som får hemvårdshjälp, stödtjänster eller närståendevård

Den procentuella andelen personer i åldern 65 år och över som fick hemvårdshjälp, stödtjänster och stöd för närståendevård under år 2019 i Jakobstad var 9,2 %. Motsvarande andel år 2019 i Österbotten var 20,3 % och i landet som helhet 21,5 %. I Jakobstad minskade andelen från år 2018 till 2019 med 10,5 %. Statistiken ger en hänvisning om hur stor del av dem som är 65 år och över som omfattas av tjänsterna. Indikatorn är så tillvida inexact att den inbegriper överlappning, dvs. klienten kan använda alla dessa tjänster samtidigt. Dessutom är servicesystemet för äldre alltid en helhet och kommunerna väljer olika organisationssätt. Att jämföra enskilda tjänster i olika kommuner berättar alltså inte hela sanningen, t.ex. man har i kommunen satsat på t.ex. serviceboende enheter.

Alla åldersgrupper

Upplevelsen av välfärd utgörs av de saker som var och en upplever som viktiga, såsom hälsa, boende, utkomst, meningsfulla aktiviteter, sociala relationer, deltagande och livsmiljö. Att främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa är en av kommunens mest centrala uppgifter. Sektorerna ansvarar gemensamt för främjandet av välfärd och hälsa, vilket även framgår av stadens strategi. I staden Jakobstads strategi 2017 - 25 ses Jakobstad som en trivsamt och växande industristad, som vi alla bygger tillsammans och där alla finner sin plats.

Välfärds situationen i Jakobstad enligt välfärdsmätare (TEAvisari)

TEAvisari är en digital välfärdsmätare skapad av *Institutet för hälsa och välfärd* som mäter kvaliteten på hur bra staden sköter de hälsofrämjande aktiviteterna, d.v.s. stadens verksamhet för att främja hälsan och välbefinnandet bland invånarna enligt nationella kriterier. Välfärdsmätaren värderar detta enligt tre betygsättnings grader:

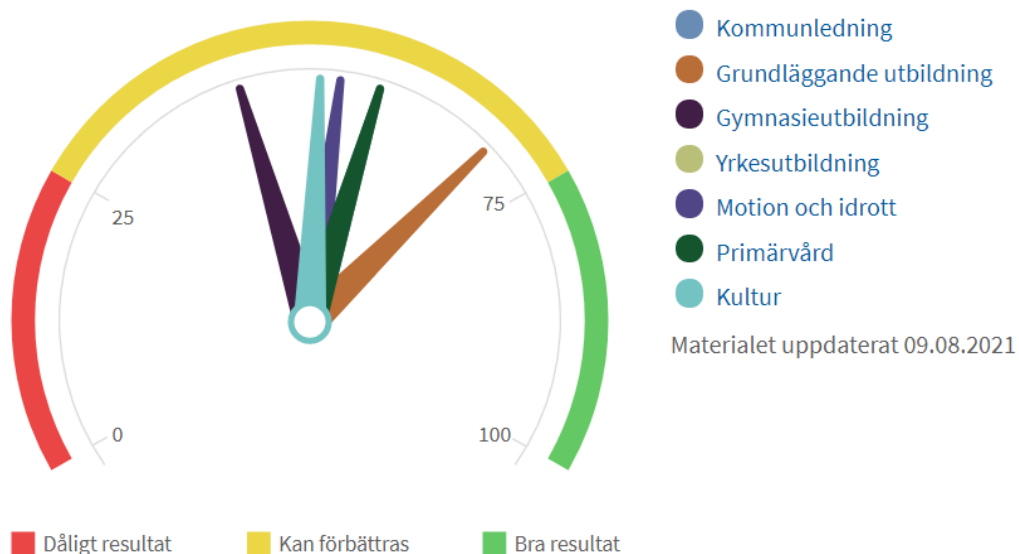
dåligt resultat (0-24 poäng), kan förbättras (25-75 poäng) och bra resultat (75 - 100 poäng)

Uppgifterna som presenteras i välfärdsmätaren teaviisare.fi baserar sig på en enskild datainsamling riktad till ansvariga kommunala tjänsteinnehavare och offentliga uppgifter om kommunerna. Om en tjänsteinnehavare inte rapporterat in data för ett specifikt område klassificeras resultatet automatiskt i negativ bemärkelse, vilket framgår och kan noteras vid tolkning av enskilda resultat. Utöver detta hämtas uppgifter från tillgänglig statistik.

Nedan framkommer hur bra staden sköter de hälsofrämjande aktiviteterna, d.v.s. stadens verksamhet för att främja hälsan och välbefinnandet bland invånarna år 2020 i jämförelse med hela landet.

Poäng	Jakobstad	Hela landet
Alla sektorer	56	67
Kommunledning	57	78
Grundläggande utbildning	69	66
Gymnasieutbildning	43	66
Yrkesutbildning	„	63
Motion och idrott	53	72
Primärvård	57	63
Kultur	51	59

Alla sektorer : Jakobstad 2020

Om man utgår från alla sektorer i Jakobstad 2020 kan man från välfärdsmätaren utläsa att den hälsofrämjande verksamheten från alla sektorer i Jakobstad kan förbättras. Området gymnasieutbildning är det område som enligt välfärdsmätaren kunde förbättras mest, medan grundläggande utbildning ligger närmast ett gott resultat. Däremellan befinner sig verksamhetsområdet för kommunledning, primärvård, motion och idrott och kultur. Uppgifter saknas för yrkesutbildning.

Verksamhet som gynnar välfärden

Wava- institutet

Vid Wava-institutet kan barn, unga och vuxna studera målinriktat musik, bildkonst, dans och teater enligt läroplan. De nya läroplanerna togs i bruk hösten 2018.

Konstskolan Balatako för barn och unga har flyttat in i nya ändamålsenliga utrymmen i Campus Allegro. I konstskolan Balatako kan barn och unga syssla med konst på fritiden under många år. Har man fått plats i konstskolan som 6-åring kan man varje år gå en kurs och lära sig mer om konst och bildskapande långt upp i tonåren. Undervisningen är målinriktad med en egen läroplan och byggs upp från nivå till nivå med fortskridande kurser. Konstskolans målsättning är att stödja elevens egen kreativitet och uttrycksförmåga men också förmågan att tolka bilder och den visuella kulturen. Undervisningen sköts av bildpedagoger eller bildkonstnärer med specialkunnande.

Jakobstads svenska och finska arbetarinstitut

Jakobstads svenska och finska arbetarinstitut erbjuder ett rikt utbud av kurser, föreläsningar och event där stadens invånare kan få nya kunskaper, upplevelser och förverkliga drömmar. Den del av arbetarinstitutets verksamhet som omfattar konst (bildkonst, musik, dans m.m.) strävar till att utveckla deltagarnas intresse och smak samt ge upplevelser. I olika kunskapsämnen (språk, naturvetenskap, samhällsvetenskap m.m.) strävar instituten till att höja deltagarnas kunskapsnivå. Inom motionsgymnastik sätts tyngdpunkten på att förbättra och bibehålla deltagarnas hälsa.

Biblioteksverksamhet

Stadsbibliotekets öppenheten och tillgängligheten i Jakobstad gör det till en ypperlig mötesplats för alla och oberoende av ålder. Biblioteksmiljön erbjuder invandrarna en beröringspunkt med majoritetsbefolkningen, stöd för språkinläringen och upprätthållande av det egna modersmålet med hjälp av litteratur på det egna språket samt stöd i anslutning till informationssamhället. Mångkulturellt biblioteksarbete görs även genom projektsamarbete inom Fredrika biblioteket. I samarbete med skolor och daghem möter stadsbiblioteket upp med innovativa läsfrämjande projekt. Uppdraget stöds av läroplaner för undervisningen och plan för småbarnspedagogik. Bokpaket till utbildningsenhet (skolor) år 2018 innehöll 11 003 utlånade böcker och till småbarnspedagogiska enheter (daghem) 767 utlånade böcker.

Allmän kulturverksamhet

Den allmänna kulturverksamheten i Jakobstad främjar, stöder och organiserar kulturverksamhet enligt lagen om kommunernas kulturverksamhet. Kulturverksamheten ordnar möjligheter för invånarna att få grundundervisning i konst, samt sådan verksamhet inom olika konstområden som stöder amatörer. Kulturbedriften ger service i kulturfrågor samt finns till för och främjar ett rikt förenings- och kulturliv i staden. Den allmänna kulturverksamheten i Jakobstad vill vara en mångsidig, lättillgänglig och utåtriktad verksamhet och serviceform. Ett rikt och mångsidigt kulturutbud bidrar till kommuninvånarnas välmående och gör staden attraktiv. Verksamhetsåret präglas av omfattande evenemangsverksamhet. Ett plock ur programmet: Festdagarna i kronologisk ordning; Kalevaladagen, Veteranfesten, Svenska dagen och Självständighetsfesten. Program under Spotlight och Jeppis Jazz Festival. Spektakeldagen tillsammans med bildkonstskolan Balatako. Årets evenemang inkluderar även musikföreställningar vid skolor och vårdhem, samt arrangerandet av några teater- och konsertresor.

Ungdomsverksamheten

Ungdomsväsendet i Jakobstad är en tvåspråkig organisation inom staden, vilken upprätthåller ett fungerande ungdomsutrymme och skapar förutsättningar för ordnandet av ungdomsverksamhet. Ungdomsväsendet ordnar verksamhet även i skolorna. I all verksamhet betonas samarbete, jämlikhet, trygghet, fostran, internationalism och drogfrihet. Genom att öka ungdomars delaktighet förbättras ungdomarnas möjligheter att påverka. I strävan att främja det har det ordnats diskussions tillfällen och ungdomarna har varit delaktiga i planeringen av landskapets ungdomsfullmäktige.

Motions- och idrottsverksamhet

Målsättningen är att garantera möjligheterna för invånarna att dagligen röra på sig och motionera i en trygg och tvåspråkig omgivning nära vardagen. En handlingsplan för hälsomotion 2017-2021 har uppgjorts i syfte att främja samarbetet med olika motionsarrangörer. Staden Jakobstad deltar i det riksomfattande programmet *Kraft i åren* - hälsomotion för äldre som ordnas av Äldreinstitutet. Syftet med *Kraft i åren* - programmet är att med hjälp av hälsomotion främja livskvaliteten och möjligheterna att klara sig på egen hand för äldre personer (75+) som bor hemma och har nedsatt funktionsförmåga. Med nedsatt funktionsförmåga avses till exempel förebyggande svårigheter att röra sig, begynnande minnessjukdomar eller lindrig depression, vilka kan leda till att personen rör sig

mera begränsat och behöver mera hjälp. Hälsotion har visat sig vara ett effektivt och förmånligt sätt att främja äldre personers välfärd och välbefinnande på bred front.

Miljövård

Kommunens miljöförvaldmyndighet verkställer uppgifter som bidrar till att trygga en hälsosam, trivsamt och stimulerande samt en naturekonomiskt hållbar livsmiljö för stadens invånare. Relevant information om stadens miljö finns lätt tillgänglig och information sprids aktivt. Bl.a. mätningen av luftens kvalitet och badvatten vid simstränder finns tillgängliga på internet. Invånare har även informerats via pressen om överskridning av gränsvärden. Merparten av miljöförvaldsbyråns arbetsinsats är handläggning av lagstadgade tillståndsärenden, tillsynsuppgifter och övervakning av miljöns tillstånd.

2. Utvärdering av prioriteringar, mål och åtgärder 2017 - 2020

Tyngdpunktsområden och riktlinjer som beskrivs och uttrycks i staden Jakobstads strategi för åren 2017-25 har styrt kommunens välfärdsarbete under fullmäktigeperioden 2017 - 20. Ingen enskild plan för välfärdsarbetet i kommunen finns uppgjord för denna period. I välfärdsberättelse granskas mål och åtgärder således utgående från Jakobstads strategi 2017-25. **I kommunens verksamhetsberättelser och bokslut för de aktuella åren 2017-2020 framgår utvärderingen av stadens prioriteringar, mål och åtgärder under fullmäktigeperioden 2017 - 2020 noggrannare.**

[Jakobstads strategi 2017 - 25](#) bygger på fyra viktiga och beskrivande målsättningar vilka ska karaktärisera Jakobstads utveckling.

Figur: Staden Jakobstads strategi 2017 - 21

I Jakobstad styrs välfärdsarbetet även av kommuninvånarnas syn på vad som är betydelsefullt för dem. I enkäter som genomfördes 2014 och 2017, framkom att invånarna är nöjda med god livskraft och sysselsättning men önskar större möjligheter att påverka stadens utveckling. Ett övergripande resultat var att svenskspråkiga invånare känner sig mer tillfredsställda som invånare än de finskspråkiga i staden.

Resultat från enkäten 2017 visar att Jakobstads invånare vill att staden ska satsa på:

- Unga (ungdoms utrymmen, samlingsplatser, attraktiva jobb, utbildning)
- Finskspråkiga (jämlighet mellan språkgrupperna vad gäller service och kulturutbud)
- Företag och företagande (främja uppstart av nya företag, företagslokaler, småföretag)
- Media mer positivt, marknadsföra staden
- Barnfamiljer (lekplatser, parker, familjevänligt boende, dagvård)
- Nyinflyttade (guidning, välkomstpaket)
- Motionsområden, fritidsmöjligheter (bredare utbud för barn inte enbart sportaktiviteter.)
- Vården i allmänhet, speciellt för ungdomar med mentala problem och för äldre
- Havsnära boende
- Kommunsammanslagningar med närliggande kommuner
- Främja möten mellan språkgrupperna

Tillgänglig statistik och välfärdsrätmätare fångar inte till alla delar omfattningen av den välfärdsinriktade verksamhet som bedrivs av staden Jakobstad och av andra relevanta aktörer i staden. Välfärdsberättelsen bör alltså ses som ett stöd i stadens fortsatta välfärdsarbete, men skall inte uppfattas som en fullständig beskrivning av stadens befolkning och det välfärdsarbete som bedrivs.

[Invånarna i fokus i all stadens verksamhet](#)

En av stadens fyra strategiska målsättningar är att ha invånaren i fokus i all verksamhet. Syftet med stadens [Kommunikations strategi 2019 - 25](#) är att bidra till den visionen. Det är viktigt att staden kommunicerar på ett sätt som fungerar för alla invånargrupper. Företag, potentiella nya invånare och arbetstagare, turister, medier och andra påverkare liksom övriga organisationer, samarbetspartner, myndigheter, föreningar samt stadens personal är också en viktig målgrupp för att staden ska växa och stadens image ytterligare stärkas. Genom vårt sätt att kommunicera bidrar vi till att skapa en Jakobstadsidentitet och stärka den positiva bilden av staden.

Förändringar i verksamhetsmiljön 2017 - 2020 utgående från målsättningar i stadens strategi 2017 - 2025

År 2017

Med anledning av den ekonomiska situationen i staden har serviceutbudet och serviceproduktionen granskats inom alla sektorer, inklusive stadskansliet för att få ner kostnaderna. Året präglades av osäkerhet inför de stora förändringar landskapsreformen, inklusive social- och hälsovårdsreformen innebär. Samtidigt gav de många satsningar som gjorts i regionens infrastruktur, de positiva budskapen som kom från näringslivet, det mångsidiga utvecklingsarbetet i stadens egen organisation och olika nätverk en god grund för att utveckla staden Jakobstad. Befolkningsförändringen i Jakobstad var positiv, +9 personer år 2017. Jakobstads befolkning per den 31.12.2017 uppgick till 19 387 personer. Staden Jakobstad hade under år 2017 ett födelseunderskott på -23 personer, samt ett underskott på -116 personer inom inrikesflyttningen. Däremot var det internationella inflyttningsnettot positivt under året med +154 personer.

Vid årsskiftet 2017/2018 var enligt NTM-centralen 5,6 % arbetssökande arbetslösa i Jakobstadsregionen. Antalet arbetslösa arbetssökande i hela landet uppgick till 11,2 % den 31.12.2017. Jakobstads arbetslöshetsprocent sjönk till 8,2 % i slutet av år 2017 . Antalet arbetslösa under 25 år var i december 2017 108 st. (2016 145 st.) och av det totala antalet arbetslösa i december var 40,2 % över 50 år. Antalet som varit arbetslösa längre än 1 år var i december 2017 205 st. (2016 258 st.). I januari 2018 låg arbetslöshetsprocenten i Jakobstad på 8,0 % (2016 10,4 %). Stadens självförsörjningsgrad gällande arbetsplatser var över 130 %, vilket är bland de högsta i landet.

Flera marknadsförings- och turismartiklar har publicerades under året. Staden var aktiv i sociala medier vad gäller turismen. Utvecklingsprojekt sattes i gång. Staden har samarbetat med Concordia för att få nya företag till staden.

På sysselsättningsenheten kartlades 376 personer för sysselsättande åtgärder och 257 personer var sysselsatta inom olika sysselsättande åtgärder. Processerna med multiprofessionellt arbete utvecklades under 2017 bl.a gällande lagstadgade samservicen där "enluckasmodellen" med gemensam mottagning på sysselsättningsenheten för hälso- och sjukvården, FPA planerades för att kunna tas i bruk i början av 2018. Snickeriverksamheten, stadens egen integrerade verksamhet för arbetsverksamhet i rehabiliterande syfte fick utöka antalet sysselsatta klienter från 15 till 30 under 2017.

Målsättningen är att verksamheten ska för klienterna vara en språngbräda vidare till utbildning, läroavtal, lönestöd eller arbete.

År 2018

Under år 2018 fortsatte näringslivet i Jakobstad att utvecklas positivt. Den sjunkande arbetslösheten märktes inom alla grupper av arbetslösa, även bland unga och långtidsarbetslösa. Företagen uppgav att de största hindren för tillväxt för dem var bristen på arbetskraft. Trots det goda sysselsättningsläget var skatteutvecklingen under 2018 endast svagt positiv. I Jakobstad sågs också en viss minskning av befolkningen, 31.12.2018 var befolkningen 19 278, året innan 31.12.2017 19 387.

Under året färdigställdes tomter på det nya planområdet vid Västra Fårholmen, som möjliggör byggande och nyinflyttning nära havet och naturen, men ändå nära centrum.

Servicestrukturen utvecklades bl.a. genom förnyandet av skolnätet, Ruuslehto skola stängdes och eleverna flyttade till Länsinummi skola eller Itälä skola. En cykelled byggdes längs Pedersvägen och även andra arrangemang gjordes för att förbättra trafiksäkerheten och särskilt för skolelever.

Ett hårt tryck på servicen framför allt inom social- och hälsovården innebar att verksamhetskostnaderna steg under 2018. Kostnaderna för social- och hälsovårdsverkets tjänster och specialistsjukvård via Vasa sjukvårdsdistrikt ökade med totalt 4,86 % under 2017–2018. Beredningen av social- och hälsovårds- och landskapsreformerna krävde mycket resurser av stadens organisation, delvis på bekostnad av egna utvecklings- och effektiviseringsprojekt. Ändå genomfördes utvecklingsåtgärder till den del de fanns vara fungerande oberoende av reformen.

Trots det strama ekonomiska läget framskred planerna på förnyelse av staden. Planerna på ett nytt daghem i centrum och en ny språkbadsskola gick vidare. Arbetsgruppen för utveckling av stadsdelen Skata kom under året fram med konkreta, genomförbara åtgärder både för att öka trivseln för invånarna och för att göra stadsdelen mer tillgänglig för besökare. Jakobstadsborna visade på många sätt engagemang för sin stad och i enlighet med stadens strategi sökte man en bättre dialog med invånarna bl.a. via invånarforum, enkäter och sociala medier.

Staden Jakobstad hade under år 2018 ett födelseunderskott på -68 personer, samt även ett underskott på -141 personer inom inrikesflyttningen. Däremot var det internationella inflyttningsnettot positivt under år 2018 med +108 personer.

Satsningarna inom kommunaltekniken som nämns för året är bl.a saneringarna av Östanpåvägen och färdigställande av nya gator två av dem var Åkerviksvägen och Lappgränd. Grunden för hopptornet i Gamla hamn åtgärdades och parkeringsplatsen vid Fäboda utvidgades.

Serviceboende för funktionshindrade på Radiovägen färdigställdes och togs i bruk. Ett intentionsavtal med Kårkulla för nybyggnad för Intek Service på Bottenviksvägen skrevs. Byggarbetet med Alma daghem inleddes. Vid seniorfastigheten Jakobs Källa renoverades 25 % av bostäderna och vid senior fastigheten på Ahlströmsgatan renoverades ca 40 % av bostäderna.

För att främja meningsfulla former av sysselsättande verksamhet för långtidsarbetslösa inleddes ett samarbete med rehabiliterande arbetsverksamheten, TYP och Työväenopisto med fokus på livshantering och ökad beredskap för sysselsättning. I samarbete med Kokkotyösaatiö och finansiering av regionförvaltningsverket startade ett 1-årigt aktiverings-/sysselsättningsprojekt, Nuba, för ungdomar upp till 30 år.

Under 2018 anlände 20 kvotflyktingar till regionen, av dem 14 till Jakobstad samt 16 asylflyktingar med uppehållstillstånd i Jakobstad. Antalet klienter i integrationsprocessen i regionen var 323 var av 181 med boendeort Jakobstad. För att främja och öka invandrares delaktighet inledde det mångkulturella samarbetsnätverk sin verksamhet i december 2018.

Projektet Framtidsdalen, med målsättningen att göra en utvecklingsplan för bildningen i Jakobstad inleddes. Deltagare i projekt var ledningsgruppen inom bildningsväsendet och en del rektorer och föreståndare inom småbarnspedagogiken. Arbetet med nya läroplaner för förskolan, den grundläggande utbildningen och gymnasierna blev slutförd och planerna har tagits i bruk. Morgon- och eftermiddagsverksamhet ordnades för elever i årskurserna 1-2 i samarbete med församlingen och Folkhälsan. För elever överförda till specialundervisningen ordnades morgon- och eftermiddagsverksamhet i den egna skola. Resursskolan som verkar i Ruusulehto skolas fastighet fick från hösten 2018 fyra undervisningsgrupper, två med undervisning på svenska och två med undervisning på finska, sammanlagt 20 elever kan tas emot. Även grannkommunerna köper platser i skolan. Problemen med inomhusluften i flera skolfastigheter fortsatte, bl.a. i Oxhamns skola åk 6 - 9 blev situationen utmanande.

En gymnasienämnd tillsattes i regionen och Jakobstad blev värdkommun för gymnasienämnden under året 2018. Flera olika projekt fickt medel från både kulturfonden och utbildningsstyrelsen.

Under läsåret 2018–19 fanns flera grupper med förberedande undervisning för invandrare i Itälä, Etelänummi, Lagmans och Oxhamns skolor. Totalt 39 barn som deltog. Ambitionsnivån gällande gruppstorlekarna inom den grundläggande utbildningen och gymnasiet var en medelnivå i regionen och utvärderingen visar att Jakobstads grupper ligger i linje med grannkommunerna. Tillgången till skolkurator inom utbildningsväsendet låg på medelnivå i landet. Jakobstad har en ledande kurator + 3 svenskspråkiga kuratorer och 3 finskspråkiga kuratorer. Antalet kuratorer klarar för närvarande de tidsfrister som krävs i lagstiftningen.

Det goda sysselsättningsläget ökade barnantalet inom småbarnspedagogiken och småbarnspedagogiken led under året av utrymmesbrist. En ny småbarnsavdelning öppnades i Viktoria daghem och med anledning av förändringar i skolnätet flyttades två språkbadsgrupper från Länsinummi skola till tillfälliga utrymmen i Vestersundsby skola och Choraesus fastigheten. Implementering av den nya planen för småbarnsfostran och barnets egen plan för lärande, Vasu togs i bruk.

År 2019

I Jakobstad fortsatte stadens förvaltning att präglas av beredningen av social- och hälsovårsreformen. Parallellt med beredningsarbetet fortsatte staden att ge tjänster åt invånarna på ett sätt som så väl som möjligt svarade mot behoven. För hela Jakobstadsregionens del var befolkningsutvecklingen stabil och för Jakobstads del planade minskningen av invånarantalet ut något. 31.12.2019 hade Jakobstad 19 248 invånare (31.12.2018: 19 278). En god fastighetsskötsel och framförhållning i reparations- och renoveringsarbeten framhölls som en viktig bas i hållbar kommunal ekonomi, även om kraven på inbesparingar kan upplevas som ännu akutare på kort sikt. Jakobstad fortsatte under 2019 att vara en stad med ett framgångsrikt, innovativt näringsliv, en trivsamt stadsmiljö med ett rikt utbud på fritids- och kulturtjänster, en välmående befolkning och en ökande mängd besökare. Totalt marknadsförings- och turismartiklar om staden publicerades i nationell media under året. Tre rekryteringsvideor producerades och regelbundna inlägg gjordes via stadens sociala medier. Under 2019 skickades 73 pressmeddelanden ut från stadskansliet och stadens informationstidning utkom två gånger. Fler evenemang hölls och marknadsföringen av evenemangen ökade också. I syfte att utveckla invånarnas delaktighet tog staden i bruk systematisk insamling av respons. Under år 2019 ordnades sex stycken forum för invånarna kring olika ämnen.

Intensifierade insatser för stadens personal fortsatte enligt stadens uppdaterade [personalstrategi](#) för att öka arbetshälsan och arbetsvälmåendet samt minska sjukfrånvaron bland personalen.

Förnyat rekryteringsmaterial användes i rekrytering av personal till vikariat och lediga tjänster/befattningar inom social- och hälsovården och samarbete med utbildningsanordnare ökade. Konkreta åtgärder för ökat läkarsamarbete med Vasa centralsjukhus pågår och verksamheten har delvis kommit igång. Remisser till Malmskas specialistsjukvård ökade med ca 6 % jämfört med 2018. Remisserna från social- och hälsovårdsverkets enheter till centralsjukhusen var på samma nivå som år 2018. Jourremisserna till VCS minskade med 4 % och till Soite med ca 30 % i jämförelse med året innan. Av dem som svarat på frågan om de fått service på sitt eget modersmål vid social- och hälsovårdsverkets tjänster uppgav 95,7 % svenskspråkiga och 81,7 % finskspråkiga att de fått service på sitt eget modersmål.

Antalet stödtjänster som stöder hemmaboende äldre ökade i samarbete mellan sektorer och med privata aktörer för allmänna stödtjänster, även för personer utan regelbundet vård och servicebehov. Arbetsfördelningen inom socialomsorgen har delvis omorganiserats och fungerar väl inom familjeservicen. Arbetet fortsätter under år 2020 med genomgång av arbetsfördelning inom socialarbetet för vuxna och handikappomsorgen. Ett syfte med omorganiseringen är att socialarbetarna i större utsträckning har ett arbetspar från andra sektorer.

År 2020

Från och med mars 2020 har coronaepidemin kastat en skugga över all verksamhet. Denna globala pandemi har påverkat människors liv på många sätt. Omprioriteringar, flexibilitet och beredskap till snabba förändringar har kännetecknat året. De tjänster som staden tillhandahåller har ordnats på nya sätt med beaktande av de krav som epidemiläget har ställt för att skydda människor mot smitta. En del av tjänsterna har avbrutits eller reducerats och många tjänster har ändrats till distanstjänster. Betydelsen av elektroniska tjänster har framhävts på grund av coronan och användningsgraden av dem har ökat betydligt. Behovet av information till stadens personal och invånare har prioriterats högt till följd av covid-19.

Många evenemang och marknadsföring av dem föll följaktligen bort på grund av corona pandemin. Trots det var turistsommaren utmärkt och under året har tiotals marknadsförings- och turismartiklar om staden publicerats i nationella media. Staden har varit en aktiv aktör på sociala medier och stadens kanaler är populära. Under året kunde inte fysiska forum för

invånare ordnas och efterfrågan på virtuella träffar ökade. HR och personalfrågor har under 2020 fått anpassa sig till den förändrade situationen som covid-19 inneburit.

Också sysselsättningsläget i staden påverkades av covid-19. Arbetslösheten steg från 7,2 % i januari till 14,2 % i juni, den högsta på 5 år, för att sjunka en aning mot slutet av året till 11,4 %. Utvecklingen såg lika ut i Österbotten och landet som helhet. Antalet långtidsarbetslösa ökade också medan de ungas långtidsarbetslöshet inte ökade under året. Invandrarers arbetslöshet i Jakobstad var lägre än i Österbotten och i landet som helhet. Invandrarers arbetslöshetsprocent var i december 2020 i Jakobstad 16,4 %, i Österbotten 17,9 % och i hela landet 24,7 %. Sysselsättande verksamhetsformer för långtidsarbetslösa har via avtal med föreningar, stiftelser, kommun, församlingar och stat hållits på stabil och oförändrad nivå trots att den rehabiliterande verksamheten stängdes i nästan två månader. Föreningarna stod för en betydande del av avtalsplatserna inom den rehabiliterande verksamheten och den andra betydande avtalsparten var Kokkotyö-stiftelsen. Inom stadens egna snickeriverksamhet har verksamhetsformen *Stöd i vardagen* utvecklats till en betydelsefull verksamhetsform. *Stöd i vardagen* är en form av väntjänst, där socialt umgänge, ledsagarservice och utevistelse är de vanligaste aktiviteterna, inga vårdåtgärder utförs. Målgruppen är både rehabiliterande klienter och hemmaboende äldre i behov av stöd för att kunna fortsätta bo hemma.

Under året inköptes ca 9 ha råmark av staden och därmed uppnåddes målsättningen, att staden har planberedskap som motsvarar samhällets behov av byggande och att reserverna räcker till för både bostadsbygge och näringsliv. Under året har utkast och förslag på generalplan satts till påseende. Flera detaljplaner har både uppdaterats och påbörjats inom centrumområdet. Utveckling av rekreations- och motionsområden samt en förbättring av tillgängligheten i livsmiljön tas i beaktande i samband med detaljplanering. Den hindersfria naturstigen i Fäboda är ett exempel. Arbetet med trafik- och miljöplanen är långt framskriden och beräknas färdigställas 2020/2021.

3. Slutsatser och åtgärdsförslag

Staden Jakobstad är en livskraftig stad med en stark entreprenörsanda och god sysselsättning. Närheten till havet och naturen präglar miljön och invånarna. Korta avstånd mellan allmänna platser, arbetsplatser, boende, handel och service gör det smidigt för invånarna att röra sig i staden. Kultur- och nöjeslivet är mångsidigt och erbjuder invånarna möjlighet att ta del av musik, teater, konst, idrott och många spännande evenemang. Jakobstad är mer mångkulturell och flerspråkigt än vad som kan förväntas av en stad i den

här storleken, vilket är en styrka att väl ta tillvara. Utbudet av studieplatser är brett, vilket lockar ungdomar från andra delar av landet till Jakobstad.

Staden utvecklas kontinuerligt och stadens centrum har fått både nya och förbättrade parkeringsmöjligheter och nya affärer, caféer och restauranger. Jakobstad är enligt en färsk undersökning den mest livskraftiga staden i Finland, särskilt baserat på det starka affärscentrum vi har. Samtidig har även nya möjligheter till sport och fritidssysselsättningar skapats.

Även om Jakobstad till stor del är en välmående och livskraftig stad, så finns det potential att utvecklas. Viktiga välfärdsutmaningar under de senaste åren på basis av en invånarenkät har varit att alla invånare i staden känner sig lika "hemma" i Jakobstad. Dessutom finns tecken på illamående och utslagenhet bland delar av stadens ungdomar. Till utvecklingsområdena har också hört invånarnas möjligheter att påverka och den offentliga förvaltningen.

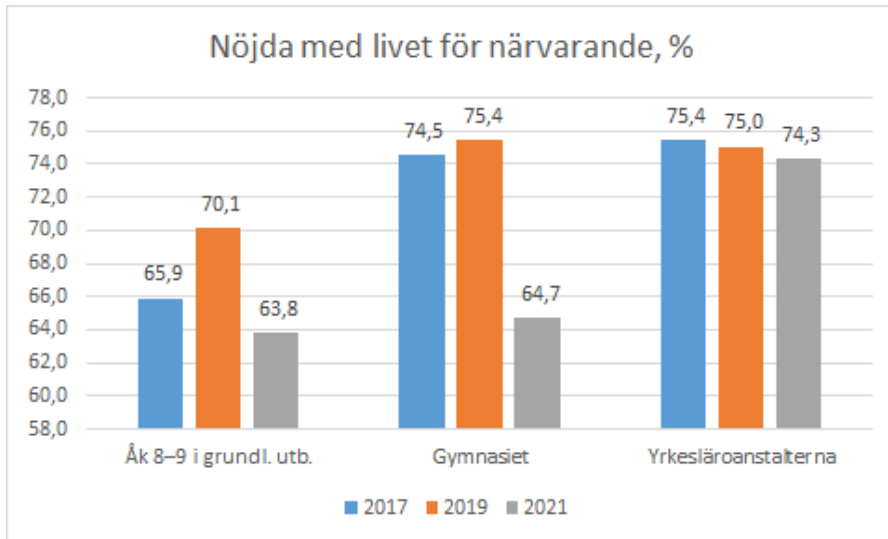
Välfärden bland barn och barnfamiljer samt bland ungdomar

Andelen barn 1-6 år som deltar i småbarnspedagogiken är hög i Jakobstad. År 2019 deltog 75,5 % i verksamheten i jämförelse med 62,9 % i hela landet. Den lokala planen för småbarnspedagogik har utarbetats i regionalt samarbete med Nykarleby, Kronoby, Pedersöre, Larsmo och Jakobstad och den togs i bruk från hösten 2017. Varje barn har rätt att få en egen plan utarbetad av personal inom småbarnspedagogiken tillsammans med vårdnadshavarna. Även barnet kan delta i enlighet med sina förutsättningar. Barn med särskilda behov integreras i de flesta fall i dagvårdsgrupperna. Tre speciallärare jobbar inom småbarnspedagogiken och ordinarie anställda assistenter finns till förfogande inom specialdagvården i daghemmen.

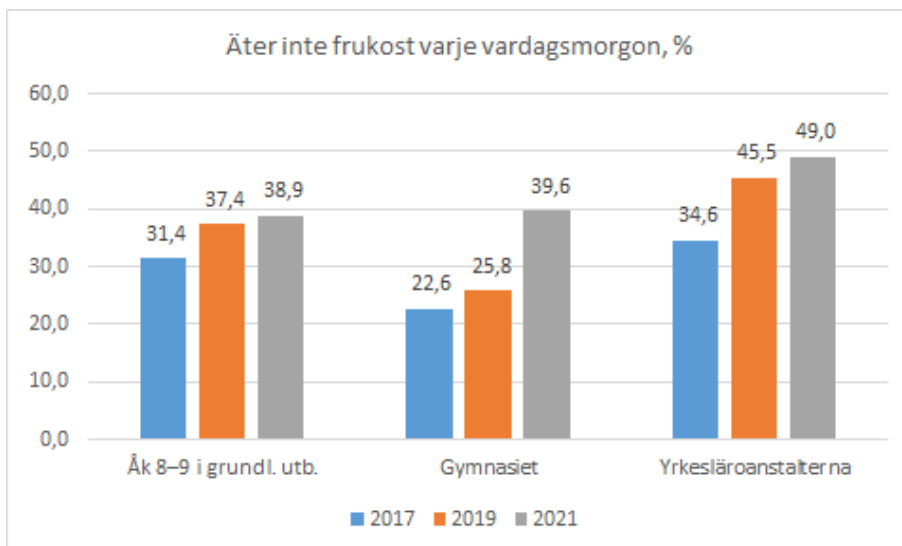
Andelen barnfamiljer i Jakobstad har hållits på samma nivå 36,5 % av alla familjer sen 2018. Barn med en förälder har under åren 2017-2020 ökat med 0,9 % och risken för fattigdom bland barn i Jakobstad år 2019 var 12,6 % och i landet som helhet 12,4 %. I Jakobstad var andelen barn och ungdomar som placerades utanför hemmet 1,5 % år 2020, motsvarande andel i Österbotten var 0,9 % och i landet som helhet 1,6 %.

Enligt skolhälsoenkäten våren 2019 var 70,1 % av elever i årskurserna 8 och 9 nöjda med livet för närvarande medan motsvarande siffror för elever i årskurserna 1 och 2 i gymnasiet var 75,4 % och i yrkesläroanstalter 74,5 %. Resultat från hälsoenkäten som gjordes våren 2021 har nu publicerats i slutet av september 2021. Av den framgår att färre elever i

årskurserna 8 och 9 (63,8 %) samt i gymnasierna årskurserna 1 och 2 (64,7 %) uppger att de är nöjda med livet för närvarande än 2019. Förändringen var inte lika stor bland eleverna i yrkesläroanstalter.

Mat och sunda levnadsvanor samt fritidsaktiviteter har stor betydelse för barn och ungas hälsa och välmående. Oroväckande är att 50 % av eleverna i årskurserna 8 och 9 och 48,9 % av gymnasieeleverna i Jakobstad uppger våren 2021 att de inte dagligen äter skollunch. Samtidig har också andelen barn och ungdomar som inte äter frukost varje vardagsmorgon ökat. Störst är ökningen bland gymnasieeleverna i årskurs 1 och 2.

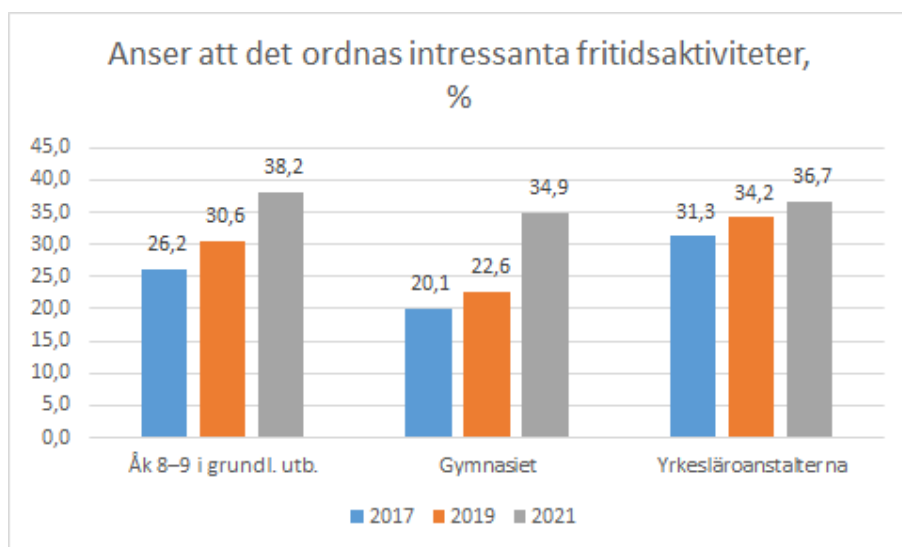
Rökning har stor betydelse som förklarande faktor för skillnader i hälsan och dödligheten mellan olika befolkningsgrupper. Skillnader gällande tobaksrökning i olika

befolkningsgrupper ses redan i ungdomsåren. Av eleverna i årskurs 8 och 9 i Jakobstad år 2021 röker 9,0 % av eleverna dagligen, motsvarande siffra för hela landet är 5,3 %. I årskurserna 1 och 2 i gymnasiet röker 4,6 % av eleverna dagligen, i landet som helhet 2,3 %. Andelen elever som rökte år 2019 i yrkesläroanstalterna var 12,4 % och betydligt högre än i gymnasiet men lägre än i landet som helhet. Resultaten från undersökningarna 2017, 2019 och 2021 visar på en något nedåtgående trend av antalet rökare i yrkesläroanstalterna i Jakobstad. För individen är hälsoriskerna med rökning betydande, eftersom varannan rökare dör för tidigt. Trots att rökningen har minskat bland unga i landet som helhet, förekommer prövning och användning av andra tobaks- och nikotinprodukter särskilt bland pojkar. Nya produkter lanseras också fortgående på marknaden. Förebyggande av användningen har stor betydelse för minskning och minimering av hälso olägenheter. Inom utbildningen i Jakobstad finns en gemensam praxis och förhållningsregler gällande förebyggande och användning av tobaks- och nikotinprodukter. Hos unga har miljön stor inverkan på huruvida man börjar och fortsätter att använda tobak och andra nikotinprodukter. Rökfritt i hemmet har primär betydelse och med början på rådgivningen bör föräldrarna få stöd för att sluta röka. Minderåriga skaffar vanligen tobaks- och nikotinprodukter via sina kamrater. (Källa: THL)

Test eller användning av narkotika eller läkemedelsanvändning i berusningssyfte äventyrar den ungas hälsa och utveckling. Det här är också en betydande bakgrundsfaktor för uppkomsten av hälsoskillnader i olika befolkningsgrupper. Särskilt oroande är att skadliga hälsovanor såsom droganvändning hopar sig i vissa ungdomsgrupper. Identifiering av droganvändning och tidigt ingripande är mycket viktigt för att man ska kunna förebygga anhopning av problem och missbruk eller beroende av droger. De vanligaste olagliga drogerna bland unga enligt THL är cannabis. I Jakobstad år 2019 uppgav 5,3 % eleverna i årskurserna 8 och 9, 6,3 % av eleverna i gymnasiet och 8,3 % av eleverna i yrkesläroanstalter att de provat på olagliga droger minst en gång. Andelen elever i Jakobstad som år 2019 hade provat på droger var lägre än i Österbotten och landet som helhet. Tidigt ingripande och stöd kan ändra riktningen för den ungas droganvändning, därför bör det fästas uppmärksamhet vid detta i alla uppväxtmiljöer och tjänster för unga.

I Jakobstad uppgav 91,7 % av eleverna i årskurserna 4 och 5 att de hade minst ett fritidsintresse utanför skoltiden i veckan och 97,2 % av eleverna i årskurserna 8 och 9. För båda åldersgrupperna var andelen något högre än i Österbotten och landet som helhet. Av gymnasieeleverna i årskurserna 1 och 2 uppgav 96,3 % att de hade minst ett fritidsintresse utanför skoltiden i veckan och 91,8 % av eleverna i årskurserna 1 och 2 vid yrkesläroanstalterna. Andelen barn och unga som anser att det ordnas intressanta

fritidsaktiviteter i staden ökar, det framgår av de tre senaste mätningarna gjorda av THL. Resultat av de satsningar som gjorts för att främja fritidsaktiviteter i staden kan säkert skönjas i barnens och ungdomarnas feedback.

När det gäller elevvårdens tjänster, vars målsättning är att stödja elevernas skolgång och skolvardag är det viktigt att även framledes undvika organisatoriska gränssnitt så långt det är möjligt mellan kommunen och samkommunen för välfärd. Oberoende av verksamhetsmodell kommer elevvården att förutsätta sektoröverskridande samarbete.

För barn, unga och barnfamiljer har corona epidemin och dess följder inneburit utmaningar och för en del har problemen ökat. För närvarande noteras att problemen i familjerna blivit mera komplexa. Under pandemin har familjer behövt vägledning för att få vardagen att rulla. Tyngdpunkten i tjänsterna för barn, unga och barnfamiljer ligger allt mer i korrigerande insatser, trots att det vore mera ändamålsenligt med förebyggande service. Och andra sidan har många familjers vardag blivit lugnare och det har blivit allt vanligare med friluftsliv. Både närmiljön och grönområden har blivit viktiga och attraktiva på ett nytt sätt.

Välfärden bland vuxna och äldre

Under corona epidemin har de sociala kontakterna minskat och deltagande i olika stimulerande aktiviteter har varit begränsade. Oro för den egna hälsan eller närståendes hälsa har ökat och osäkerheten att inte veta hur länge vi ännu måste ta hänsyn till de risker som pandemin medför finns kvar. De äldre har inte kunnat träffa sina nära och kära som tidigare och detta har inverkat negativt på aktivitetsnivån. Många grupper i utsatt ställning blev i synnerhet i början av epidemin utanför tjänsterna eller helt utan tjänster, då personlig service eller aktiviteter i grupp begränsades eller ändrades till distanstjänster.

Antalet arbetslösa och permitterade ökade under 2020, vilket försämrade många människors ekonomiska situation. Pandemins konsekvenser för företagen har varit varierande och det föränderliga coronaläget under 2020 har skapat osäkerhet om fortsättningen. De ekonomiska konsekvenserna av corona epidemin är stora inom servicebranscherna; trafik, turism, hotell och restauranger. Men även kultur-, idrotts- och underhållningssektor har drabbats hårt av begränsningarna. Vi vet ännu inte vilka alla konsekvenser pandemin kommer att få eller om hur omfattande konsekvenserna blir. Olika åldersgrupper kan ha upplevt pandemi tiden på olika sätt. Vissa erfarenheter kan påverka oss resten av livet och det kan vi anta att pandemin kommer att göra. I följande omfattande välfärdsberättelse behöver vi på ett målinriktat sätt förbereda oss på att komma till rätta med det välfärdsunderskott som pandemin medfört.

Stadens fortsatta välfärdsarbete

Stadens nuvarande strategi sträcker sig fram till år 2025 och satsningen på kommuninvånarnas välmående och delaktighet fortsätter enligt den under den nya planperiod. Hälsa och välfärd är något som berör alla förvaltningar och genomsyrar alla beslut som fattas i kommunen. Konsekvenserna av besluten både på kort och lång sikt borde allt oftare bedömas proaktivt. Besluten påverkar kommuninvånarna, miljön, personalen och organisationen samt ekonomin och därför borde konsekvenserna av besluten granskas separat ur alla dessa perspektiv.

De tyngdpunktsområden som ingår i Jakobstads strategi för åren 2017 - 25 är i linje med den genomförandeplan för främjande av välfärd, hälsa och säkerhet 2030 som statsrådet publicerade våren 2021. I [Statsrådets principbeslut](#) drar man upp riktlinjer för de åtgärder som ska vidtas för att minska ojämlikheten i finländarnas hälsa och välfärd före 2030. I genomförandeplanen beskrivs åtgärderna enligt de fyra fokusområdena i principbeslutet.

1. Möjlighet att delta
2. Bra vardagsmiljöer
3. Verksamhet och tjänster som bidrar till välfärd
4. Genomslag via beslutsfattande

Principbeslutets riktlinjer är riksomfattande, men det lönar sig att använda dem till stöd i kommunens välfärdsarbete då kommunens planer utarbetas och välfärdsarbetet leds. I arbetet med att minska ojämlikheten betonas människans egen aktivitet och delaktighet samt förebyggande av problem.

Ett följande viktigt utvecklingskede med tanke på styrningen av välfärdspolitiken i Jakobstad är en samordning av den kommande välfärdsberättelsens mätare. Många handlingsprogram som fungerar som välfärdspolitiska styrinstrument är idag självständiga programdeklarationer och då ter sig den välfärdspolitiska helhetssituationen som heterogen och för en granskning behövs utredningsarbete. Om välfärdsmålen kopplas till planeringen av sektorernas och enheternas ansvarsområden och verksamhet blir också utvärderingen av uppnåendet av målen ett led i deras arbete. På så sätt förankras välfärdsarbetet och dess mål bättre än tidigare till utvecklingen av och beslutsfattandet i staden. Att främja välfärd och hälsa i en kommun är en omfattande uppgift och förutsätter sektorsövergripande samarbete mellan de olika sektorerna. Sektorerna bör sätta upp mål från sina ansvarsområden som är relevanta med tanke på stadens strategi och kan bekräftas med välfärdsindikatorer. Ansvarig organisationsmodell för välfärdsfrämjande verksamhet och fortsatt utveckling av välfärdsberättelsen bör vara klar.